

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre ... 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 337.

KLADOHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József téherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, szeptember 18.

Modern virilizmus.

A demokratikus kormány belügy-minisztere, Ugron Gábor ma nyilatkozott egy hírlapíró előtt a virilizmus-ról. A belügyminiszter, mint demokrata kormányfő, abból a nézőpontból indult ki, hogy a virilizmus nem felel meg a demokratikus elveknek. De mint józanul és okosan gondolkodó államférfi és közigazgatási szakember elismerte, hogy a virilizmust nem lehet kézforgatásra megszüntetni, mint ahogyan sokan szeretnék. Nem lehet pedig azért, mert például a városokban a törvényhatóság mélyen nyúl a vagyonos polgárok zsebébe, már pedig ezt a zsebet a virilis jogú városatyák védik és bizony ráköppintanak arra a kézre, amely indokolatlanul sokat akar markolni.

A virilizmus már régóta szálka azoknak szemében, akik nagyhangú demokratikus frázisokat szeretnek puffogtatni, akik politikai jelszavak hangoztatásával népszerűséget hajhásznak. De a városok önkormányzatában nem a politikának van helye, hanem a népszerűséget nem hajhászó gazdasági kérdések egész tömegének. A városok vagyont, a polgárok által fizetett adókat pazar kézzel szétszórják a felelőtlen elemek, akiket a népbizalom ült a törvényhatóságokba, ha nem volnának ott a virilisek, akik — hiszen főként a saját zsebükről van szó — gátat nem vetnének a pazarlásnak.

A belügyminiszter fején találta a szöveget, amikor a virilizmust úgy állította be, mint elsőrangú fontos gazdasági kérdést a városokban s mint a nemzetiségi kérdés szabályozóját a vármegyékben. A városokban a virilis jogú törvényhatósági bizottsági tagok, rendszerint komoly, vagyonos emberek, a maguk erejéből és munkájából felemelkedett férfiak feket vetnek a politikai népszerűség elnyerése miatt minden városi jövedelmet felelőtlenül eltékozolni akaró demagógiának. Mondjuk meg nyíltan: a virilisek ügyelnek arra, hogy a városokban ne kapjon lábra olyan gazdálkodás, amely csődbe kergethetné a városokat.

A vármegyékben pedig a magyarság szempontjából egyenesen szükséges intézmény a virilizmus. A vagyoni cenzus alapján lett törvényhatósági bizottsági tagok legnagyobb-részt gazdag magyarok, akik védbástyái a magyarságnak a terelmentlenül terjeszkedni akaró, erőszakos nemzetiségi veszedelemmel szemben. Ők az a szikla, amelyen a demagógia viharzó hullama megtörik és szétporzódik.

Ez a két szempont igazolja a virilizmus létjogosultságát. Bármennyire is hangoztassák a demokraták az általános emberi jogokat, amelyeknek érvényesülését senki modern igaz magyar komolyan meggátolni nem

akarja, a gyakorlati élet sokszor olyan követelményeket állít fel, amelyek nem jelszavakra, üres, de szépen hangzó szövegekre, hanem szürke megdönthetetlen igazságokra támaszkodnak.

Van hely az aradi honvédeknek.

(Varjassy Lajos polgármester tárgyalása Temesvárott.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Részben mint kettős honvédek, részben mint aradi polgárok a honvédség elhelyezésének kérdésében vagyunk bátrak az alábbi előterjesztést tenni.

Az ügy jelen stádiuma szerint az áthelyezés kizárólag férőhelyek rendelkezésre bocsátásától függ. Ezeket a városnak magának kell adni és minthogy mindanna férőhelyek tekintetében, amelyek felett nem a város egyedül diszponálhat, — mint aminők az összes katonai barakkok — legfeljebb kérelmezőleg vagy tanácsadólághoz léphet fel, — azon építmények jöhetnek szóba, amelyek felett a város kizárólag rendelkezik, illetőleg amelyek az ő tulajdonát képezik.

Már eleve hangsúlyozni kell, hogy eselleges újabb építkezések a város részéről gazdasági és egyéb okokból ab ovo ki vannak zárva, ennél fogva a már meglévő építményekről lehet csupán szó.

Ezeket szem előtt tartva és föltéve, hogy a hadvezetőség egyik baraktáborát sem engedi át, két alternatívát ajánlunk.

Az egyik a közös lovassági laktanya, mely jelenleg tüzérség elhelyezésére szolgál, ez mint férőhely az egész honvédpótzászlóalj legénysége és raktárainak befogadására alkalmas volna. Legfeljebb néhány hivatalt kellene esetleg a kaszárnyán kívül elhelyezni, ami azonban már teljesen alárendelt jelentőségű probléma volna.

A teljes használhatóvá tételre csupán bizonyos belső átalakítási munkálatok válnának szükségessé. És pedig az istállóknak higiénikus módon legénységi férőhelyekké leendő átalakítása. Ez volna, az oldalfák eltávolítása, a trágya kihordása, a padló kideszkázása, fekpádok készítése és esetleg ablakok megnagyobbitása. Ezek a belső átalakítások az épületeket eredeti rendeltetésüktől nem vonják el, mert a leszerelés után, amikor azokra ismét mint istállókra szükség leendő, igen csekély költséggel és katonai munkaerővel azok ismét átalakíthatók.

Ezzel kapcsolatban az ott lévő tüzérség elhelyezhető volna valamelyik baraktáborban, célra viszont a barakkok volnának istállóká átalakítandók. Ezen átalakítással kapcsolatban felszabadulna igen sok padló, fekpád és egyéb anyag, amely a lovassági laktanya istállóinak átalakításánál felhasználható volna, miáltal az átalakítási költségek is tetemesen csökkennének.

A tüzérség azonban esetleg nehézményezné azt, hogy ezzel az áthelyezéssel ők hátrá-

nyosabb helyzetbe jutnának, t. i. a város periferiájára szorúlnának ki. Erre a válasz a következő. Ezeknek a jobbadán kényelmi tekinteteknek háttérbe kell szorúlniuk azon nagy horderejű közgazdasági szempontok mellett, amelyek éppen a pótzászlóaljnak Aradra elhelyezését teszik indokoltá. Az aradi illetőségű honvédeknek azért kell Aradra kerülni, hogy szolgáltatmentes idejét polgári hivatásának tudja szentelni, ez azonban éppoly kevésbé volna elérve, ha a zászlóalj a kasszentmiklósi barakkokba kerül, mintha Karánsebesen maradna. Másrészt pedig a folyton változó tüzérségnek ez az elhelyezés jobbra alárendelt jelentőségű kényelmi kérdés volna, amelynél inkább az anyival is könnyebben tehetik túl magukat, mert a városba való közlekedésre elegendő lóval és járművel rendelkeznek.

Másik alternatíva a honvédhuszár laktanya volna a Kossuth-utcai honvédgyalogsági laktanyával együtt. Ez utóbbit az utóbbi az első, sőt a magunk részéről a legjobb megoldásnak találjuk.

A br. Fejérvári laktanya istállóit legénységi férőhelyekké vannak átalakítva, az udvaron barakkok vannak felállítva úgy, hogy az egész laktanya ezidő szerint 1800—2000 ember befogadására alkalmas. Ahhoz, hogy a pótzászlóalj egész legénységi befogadást nyerjen, nem kell más, mint még 3—4 újabb barak felállítása, ez pedig elérhető lenne akként, hogy akár a kasszentmiklósi, akár a csalai baraktáborból, 3—4 barak átengedtetnék és a Fejérvári laktanya körzetében állíttatnék fel. Ez annál könnyebb volna, mert a pótzászlóalj ekkénti elhelyezésével és a 33-asok várba telepítésével a baraktáborokban néhány barak feltétlenül nélkülözhetővé válik. Ez esetben a legénység, t. i. a századok és századirodák a br. Fejérvári laktanyában, a parancsnokság, az 6-szes segédhivatalok és a lábadozó osztag a Kossuth-utcai laktanyában volnának egész kényelmesen elhelyezhetők.

A br. Fehérvári laktanyában jelenleg a járványkórház, illetve a katonai megfigyelő karantén) állomás van felállítva. Ezek minden nehézség nélkül elhelyezhetők volnának a kasszentmiklósi barakkokban, amely elhelyezés a kórház jellegének is jobban megfelel, miután járványkórháznak és karanténnek a városon kívül van a helye.

Azzal az esetleges ellenérvvel szemben, hogy a karanténnek a vasuti állomás közelében kell lennie, áll az az egyszerű megoldás,

hogy az Aradra irányítandó legénység, amely előzőleg a megfigyelő állomásra került, az elindító helyekről Arad állomás helyett Ujarad állomásra irányítandó.

A Kossuth-utcai lakotanya körhízáának elhelyezése amennyiben a városnak maradna feladata, lényegesen könnyebb feladat volna, mint 3200 embert elhelyezni, egyébként is azt hisszük, hogy ennek a kérdésnek megoldásában a katonai hatóság a városnak lényeges segítségére lenne úgy, hogy ezen nagyjában az áthelyezés nem mulnék. Ez utóbbi megoldási mód egyébként is oly minimális költséggel volna keresztülvihető, hogy a várost esetleg semmivel, a hadügyi kincstér pedig alig számbavehető összeggel terhelné meg.

Bármelyik terv keresztülvitelénél bizonyos átalakítási költségek jönnek szóba. Ha számba vesszük, hogy a katonai munkaerő ezeknél az átalakításoknál pénzbe nem kerül, úgy pusztán az anyag értékéről van szó, melyeknek egy része a meglévő barakok átalakítása, esetleg áthelyezése révén különben is elesik.

Ezzel kapcsolatosan hangsúlyozni kell, hogy az aradi vár távolról sincs még kellően kihasználva. A legénység mai (t. i. származék helyes) elhelyezési rendszere mellett legalább még egyszer annyi ember helyezhető ott el, mint amennyi jelenleg, a 33-as póttést beköltözése után.

Mindkét megoldás természetesen a katonai hatóság messzemenő támogatásával valósítható csupán meg. Ennek pedig remélhetőleg nem leszünk híján, annál kevésbé, mert az igényelt támogatás abszolút semmiféle komoly katonai érdekebe nem ütközik. A barakok 1914. évben épültek és pedig amint mindnyájan igen jól tudjuk, abból az okból, mert a várat teljesen az internált tábor és az azzal kapcsolatos őrészad részére akarták átengedni, különösen amikor az internáltak közt a járvány kiütött és a vár teljes izolálását szükségképp vonta maga után. Akkor kellett a 33-asok és a 28-as vadászok elhelyezésére a két baraktábor felépíteni. Ma már az összes előfeltételek megváltoztak és így a baraktábor ugyszólván feleslegessé vált. És ha átmenetileg szükség is volna rájuk, akkor is a fent vázolt célokra egynéhány barak minden nehézség nélkül átengedhető lesz.

Aradi honvédek.

Varjassy Lajos polgármester Temesváron járt és felkereste Hess Rudolf gyalogsági tábornok, katonai parancsnokot Arad város közönségének kérelmével. A tábornok részletesen érdeklődött az ügy állása felől és ígéretet tett a polgármesternek, hogy a kérdésben behatóan fogja tájékoztatni magát és a kérelmet a lehető legjobb akarattal fogja elintézni.

Kormánypárti támadások a külügyminiszter ellen.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Budapestből telefonálja tudósítók: Károlyi Mihály gróf beszámolót tartott Cegléden ahol a békéről beszélt és támadást intézett Czernin külügyminiszter ellen. Visszatérve a fővárosba egy hírlapíró előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Mint beszédemben elmondottam, elutazom a berni konferenciára. Ha mégse lennék ott, ezért a felelősség nem engem terhel. De meg vagyok róla győződve, hogy sem a külügyi kormány, sem a mi kormányunk, amely demokratikus kormánynak és a megegyezéses béke hívének vallja magát, nem fog akadályokat gördíteni utam elé. Svájcban eszmecsere akarok folytatni azokkal a férfakkal, akik a békét akarják. Én sem itthon, sem a külföldön nem tárgyalok háborúspárti politikussal. Fontosabbnak tartom, hogy a szociáldemokrácia mellett a polgári elem, a dolgozó polgárság s tegyen meg mindent a béke érdekében.

— Arra a kérdésre, hogy mi a véleménye Wekerle Sándor miniszterelnöknek az Apponyi pártkörben folytatott külön tárgyalásairól, Károlyi Mihály gróf ezeket mondta:

— A parlamentarizmus elve megköveteli, hogy az egész országot érdeklő ügyeket nyilvánosan, a parlamentben tárgyalják. Szokatlanul találok ezt a tanácskozást és csodálkozom, hogy fontos ügyeket ilyen formában akarnak tárgyalni. Nem lenne helyes, ha ezt a rendszert meghonosítanák.

Budapestről telefonálja tudósítók: Amennyiben tényleg bekövetkeznék az a politikai változás, hogy Greesák Károlynak az igazságügy-miniszteri tárcát át kellene engednie Vázsonyi Vilmosnak, ami ugyan még kérdéses, illetékes helyen akkor sem gondolnak arra, hogy Greesák azonnal a Kuria elnöki állását foglalja el, hanem a nyugalomba vonuló Vavrik Antal helyett a másodelnökséget fogják neki felajánlani. Ez esetben Greesák lemondana a képviselői

székről és hivatalból a főrendiház tagja lesz. Günther Antal nyugalomba vonulása már csak azért is valószínűtlen, mert a Kurianak négy tanácselnöke, épen úgy mint Günther, már szintén betöltötte a hetvenedik életévet és mégis helyükön maradnak, mert a háború alatt helyesebbnek látják, ha semmi változás nem történik.

Bécsből jelentik: Nagy megütközéssel tárgyalják Bécsben a szerelem és gyűlölet szélsőes váltakozásait, amelyekben Czernin Ottokár gróf külügyminiszter Andrásyék részéről részesül. Ez idő szerint úgy áll a helyzet, hogy a kormányt támogató kisebbség, ha nem is személyre, de sulyra nézve mindenestre lagtekintélyesebb pártja, az alkotmánypárt, amely mintegy agyveleje a második koalíciónak, szinte tüntető barátságtalanságban van a monarchia külügyminiszterével szemben. Se befelé, se — ami fő — kifelé nem helyes, ha külügyi politikánk képviselőjét akár személyileg, akár tárgyilag kormányon lévő elemek megtámadnak, a világháború idején pedig hátrázott veszedelmet jelent ez az abnormalitás. Illetékes osztrák körök aggodalommal konstataálják, hogy a nem informált külföldön a kormányt támogató frakció ilyenén viselkedése okvetlenül azt a látszatot fogja kelteni, mintha Czernin megbukott volna. Erről senkinek sincs tudomása, azonban nyilvánvaló, hogy Andrásyék más embert, a dolog természete szerint valakit, a maguk emberei közül óhajtanak a külügyminiszteri székre látni. Ismét tévednek, mint már annyiszor. Mert amely pillanatban valamilyen okból változás történik a külügyminiszter személyében, az összes beavatott politikai körök véleménye szerint más ember nem is jöhet kombinációba, mint a jelenlegi berlini osztrák-magyar nagykövet, Hohenlohe herceg.

Honvédek előretörése a Gábor hegyen.

Budapest, szeptember 17. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

A keleti haretéren és Albániában nem volt különös esemény.

Olasz haretér:

Az Isonzó mentén a nap folyamán többször élénk tüzérségi harc folyt. A sötétség beállta után az ellenség Podlescetől délre háromszor eredménytelenül tört előre. A Monte san Gabriele északnyugati tejtőjén honvédosztagok az ellenség árkaiba intézett előretörésekből foglyokat, géppuskákat szállítottak be. A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökségsajtóosztálya.)

Erős tüzérségi harcok a nyugati fronton.

Berlin, szeptember 17. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Rupprecht bajor trónörökös hadszoportja:

Kedvező látási viszonyok élénk tüztevékenység kifejtését segítették elő. Flandriában a tengerpart mentén és egyes szakaszokon a Houthoulster erdő és a Lys között a tüzérségi harc a leghevesebb pergőtűzzé fokozódott. Angol gyalogsági támadások nem történtek, csak helyi előtéri harcokra került a sor, amelyekben foglyok maradtak kezünkön. Arrastól északkeletre éjjel erős angol felderítő osztagok előtörték néhány helyen, melyen vonalainkba is hatoltak, de innen gyors ellentámadással elűztük az ellenséget. Az ellenség St. Quentin tüzrajtaütéssel felderítő előretöréseket készített elő, de mindenütt visszavertük őket.

A német trónörökös hadszoportja:

Az Aisne mentén, különösen Soissonsól északkeletre, továbbá a Champagneban és Verdun előtt a tüzérségi harc nagy erőre emelkedett. Azokból az ellenséges repülőrajokból, amelyek tegnap Chombot kétszer megtámadták, egyik portyázó különítményünk két repülőgépet lelőtt. Ezenkívül az ellenség 16 repülőgépet veszített. Berthold főhadnagy 15-ik, Schelich főhadnagy a két utóbbi napon 3 ellenséges repülőgépet légi harcban leterített.

Keleti haretér:

Nem volt lényeges esemény.

Macedóniai haretér:

A helyzet változatlan. — Ludendorff, első főszállás-mester. (Miniszterelnökségsajtóosztálya.)

OLVASSA NAPONTA

Az „Aradi Közlöny“ apróhirdetéseit. Hétköznap 50—60, vasárnap és ünnepnap 100—120 különféle apróhirdetés található az „Aradi Közlöny“-ben. —

Ugron Gábor a virilizmusról.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítók:

Ugron Gábor belügyminisztert a fővárosi törvény revíziójával kapcsolatban egy hírlapíró meginterjúvolta a virilizmus kérdéséről. A belügyminiszter ebben a kérdésben a következő nyilatkozatot tette:

— Kétségtelen, hogy a virilizmus, különösen mostani formájában, nem fér össze a demokrácia elvével. Hogy ezután az intézmény teljesen elvetendő-e, vagy pedig lényeges átalakításokkal célszerűbben megoldhatjuk-e a kérdést, erre csak az ehhez tartozó egész kérdéskomplexum mérlegelése után felelhetnek. A vármegyékben a virilizmus intézménye szorosan összefügg a nemzetiségi problémával.

A túlnyomóan nagy városok önkormányzatának demokratikus kiépítésénél lehetetlen figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a városi törvényhatóság gyakran és mélyen nyúl a vagyonos polgárok zsebébe. Így tehát meg kell találni annak garanciáit, hogy a közvetlenül érdekelt és a terheket elsősorban viselő rétegek a kevesebb vagy semmi egyéni kockázatot nem viselő egyéb rétegeknek ne legyen kiszolgáltatva. Az ipar és a kereskedelem szabad mozgása mulhatik azon, hogy

a nagyobb vagyonnal rendelkezők is megfelelő képvisellel bíriának, de az új intézménynek a mostanától lényegesen különböző intézménynek kell lennie, amely az egész polgárság szabad akarattal való elfogadásának tényezője és nem egyes, aránytalanul hatalmas faktoroknak engedélyesülést.

Arra a kérdésre, hogy mik lennének az esetleges reform vezető szempontjai, a miniszter így válaszolt:

— A bizottsági tagi válasziói jognál mindenestre szükség lesz az összeférhetlenségek sokkal szigorubb elbírálására és az erkölcsi cenzus emelése is kívánatosnak látszik.

Arra a kérdésre, hogy a fővárosi törvény reformja elképzelhető-e közigazgatás általános reformjától különválasztva, a miniszter igenel válaszolt, mert sok érv szól amellett, hogy a fővárosi reform kiemelve az általános közigazgatási komplexumból lehetőleg hamar megoldassék. Többek között maga a főváros tartja ezt igen elsőrangú érdekének, hiszen tudjuk, hogy mennyi a panasz a virilizmus mai formája ellen. Mindenekelőtt az autonóm fővárostól kell várni a kezdeményezést.

vezett intézmény szociális rendeltetésére és az eddig elért eredményekre. Főiratában azt is közölte, hogy részletfizetés útján akar cipőt juttatni a szerényebb javadalmazású néposztályok, a megélhetéssel küzdő munkás és tisztviselő családok részére. A tizezer pár cipő túlnyomó részét hat-tizenhatéves iskolásfiúk részére akarják előállítani.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Tíz millió egy új fővárosi színházra.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítók: A főváros művészeti köreit régebbi idő óta foglalkoztatja egy nagy új fővárosi színház terve.

Egy nagytőkésekből álló konzorcium elhatározta, hogy Budapesten nagyszabású színházat építtet. Erre a célra tíz millió korona alaptőkével részvénytársaságot alapítanak. A pénzemberek minden bank támogatás nélkül mennek bele a vállalkozásba.

Az új színház felépítésére a régi Pester Lloyd három utcán levő Dorottya-utca 14. szám alatt álló épületet szemelték ki, amely most a Generál Biztosító Társaság tulajdona. Az épület 704 négyszögölnyi telken áll. A konzorcium a telekért négyszögölvenként 8000 koronát kínált fel, amelyet annak idején az objektum jelenlegi tulajdonosa 4000 koronáért vásárolt meg. A tárgyalások már fojmatban vannak.

Hir szerint a társaság tervének sikere esetén Góth Sándort, a Vigszínház művészt állítaná a színház élére, igazgatói székbe.

Énekkart szervez a Zenekedvelők Egyesülete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A filharmónia választmányja vasárnap délelőtt tartotta meg első őszi választmányi ülését. Mandl Vilmos dr. elnök meleg szavakban parentálta el Schattelesz József hirtelen elhunyt pénztárost, aki hosszú éveken lankadatlan buzgalommal fáradozott a filharmonikusok érdekében. Az egyesület a felállítandó síremléken kifejezésre akarja juttatni az elhunyt iránt érzett kegyeletét és a célból nagyobb összeget adományozott a volt pénztáros síremlékére. Majd bejelentette Wagner József dr. titkárnak Aradról való eltávozását, akit Budapestre helyezett át a kultuszminiszterium a mintagimnáziumhoz. Wagner dr. távozásra súlyosan érinti nemcsak a Filharmóniát, hanem csapás Arad egész zenei életére, a Filharmonia Egyesület különös szeretetben és megbecsülésben részesítette mindenkor Wagner dr. érdemes működését és érdemeit jegyzőkönyvbe foglalja és őt erről értesíti. Utódjául Mandl Farkas József drt ajánlja, akit a választmány egyhangúlag kér meg arra, hogy ideiglenesen vegye át a titkári teendőket. Farkas dr. köszöni a bizalmat, ideiglenesen vállalja is a titkári munkát, de kéri, amint alkalmasabb embert találnak, bízzák azt meg, mert ő tisztség nélkül is készséggel áll az egyesület rendelkezésére. Az egyesület őszi programját is megtárgyalták. A háboru tolytán roppant megnövekedett a zenekar összeállítása, az egyesület azonban kulturális programját nem adja fel, sőt régi vágyát is közelebb hozza a megvalósuláshoz, amennyiben hozzálat egy vegyes énekkar szervezéséhez. Addig is, amíg ezek koncertképesen működ-

Új pártalakulás.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítók: Teljesen beavatott helyről kaptuk azt az értesülést, hogy a kormány mögött álló nemzeti pártok fuziójának terve belátható időn belül komoly megvalósuláshoz érkezik. Az egyesülésre hajlandó pártok közösen megvívott nagy ellenzéki barcai már régóta megteremtették az egyesülés erkölcsi és pszichológiai alapját, az elmék és szívek azt a készséget, amely a pártok összeolvadását szükségessé teszi. Az új pártalakulás alapelvei a következők:

1. A volt ellenzéki pártok választójogos felfogásának azonosságában a választójogi reform mielőbbi megvalósítása.

2. A hadseregbe vonakozó nagyon messze menő nemzeti engedmények, amelyek kivált alkalmasak a különböző közjogi álláspontok áthidalására, amelyek között két nemzetközi jelentőségű politikusunk, Andrássy Gyula gróf és Apponyi Albert gróf között teljes a szolidaritás.

3. A gazdasági kiegyezésnek a provizori-kus elintézése, amely a tüstelen realpolitika szempontjából az egyedül lehetséges kiemeltetés.

4. A külpolitikai alapelvek érintetlen fentartása és a meggyezéses béke gondolatának elfogadása és képviselése, végül mindazon reformoknak a törvényhozási előkészítése, amelyek egyrészt a békés gazdálkodásra való átmenet, másrészt a kormányzat demokratikus kiépítésének elvére vonatkoznak.

Az új párt Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf, Wekerle Sándor és Vazsonyi Vilmos körül fog kiemelkedni. Wekerle nemcsak mint kormányelnök vis majd vezető szerepet a fuzióban, hanem mint politikai leader a hatvanhetes töredéknek és a munkapárti szecesszionistáknak. (Náray, Serényi, Zichy).

A néppárt és a demokraták alkalmasint csatlakoznak az új párthoz, de a Károlyi párt semmi esetre sem vesz részt az új alakulásban.

Huszonhét koronás cipő.

(Nyolc koronás talpalás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A szegedi közlelmezési hivatal másfél hónappal ezelőtt megnyitotta bőripari osztályát. Cipésműhelyt rendeztek be, ugyanott kész cipők és bakkanások árusítását is megkezdtek. Az intézmény, amely a közlelmezési szervezet keretében első volt az országban, nagyszerűen bevált. A maximális árnál jóval olcsóbban adják el a cipőket és talpalást-sarkalást valódi bőrből nyolc koronáért vállalnak a közlelmezési hivatal bőripari osztályában. Csöndben kezdte elműködését a városi cipésműhely, mert eleinte csak kis apparátussal dolgozhatott. Két munkással kezdték meg a munkát, ma azonban az állomásparancsnokság jóvoltából hat katonaszter dolgozik a műhelyben, legközelebb pedig valószínűleg még nyolc új hadifoglyot is kap a közlelmezési hivatal.

Ha héttel ezelőtt ezer pár cipővel és bakkanással nyitotta meg bőripari üzemét a Közlelmezési Hivatal Balogh Károly tanácsnok kezdeményezésére. Elsőrendő sevró és box bőrből készült férfi- és női lábbeliket, bakkanásokat szereztek be, amelyeket utalvány ellenében árusítottak, hogy megakadályozzák a visszaéléseket. Az utalványokat a Közlelmezési Hivatal vezetője állította ki. Elsősorban a tisztviselők kaptak cipő-utalványokat. Női félcipő párját huszonhét korona hetven fillérért, magaszarut harminc korona hatvan fillérért, férfi-cipőt negyvenkét koronáért, bakkanosot ötvenhat-hatvankét koronáért árusították. Ezek a cipők kifogástalan anyagból készültek és formára is meglehetősen tetszetősek voltak. Már mind az ezer pár cipőt eladták, a napokban vitték el az utolsó párat. Októberban újra megkezdik a kész cipők árusítását, egy semleges államból várnak ezeröttszáz pár kitűnő minőségű férfi- és női cipőt. Azonkívül mintegy tizezer pár-cipőfelsőrész van munkában a bőripari osztály részére. Már fölirtak a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a bőripari központtól eszközöljön ki megfelelő mennyiségű bőrtalpat. A fölirat hivatkozik az altruistikus alapon szer-

hetnek, szőlőművészekkel elégti ki Arad közönségének igényeit. A legközelebbi koncert október végén lesz, amelyre a jegyárutást szivességéből ismét Seherhág H. és Fia-cég vállalta el.

* **Marrantini balletmester Aradon.** Többek kérésének engedve, Marrantini, a m. kir. Operaház v. balletmestere ez idén ismét lejön Aradra és tánctanfolyamot nyit. Ezúttal nem egyedül, társa Dörgey Erzsi, az Operaház v. tagja, is vele jön. A tanfolyam ezúttal is a Központi Szállóban lesz és e hó 25-én kezdődik. Beiratásokat a mai naptól személyes megérkezéséig aradi lakáson Wesselényi-utca 52, fld. 5, fogad el.

— Kerpel könyvkereskedésébe az összes hátralékos tankönyvek megérkeztek.

„Csunya férfiakat szeretnek a szép asszonyok.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny szombati számában megjelent „Csunya férfiakat szeretnek a szép asszonyok” című cikkünk a közönség körében nagy érdeklődést keltett. Számos levelet kaptunk amelyek ezzel a kérdéssel foglalkoznak és több oldalról megvilágítják azt a furcsa problémát, miért van az, hogy olyan férfiak, akik kellemes külsővel egyáltalán nem rendelkeznek, sikereket érhetnek el a női nemnél, holott megfordítva ez csak a legritkább esetben történik meg és igen kevés férfi van, aki a csunya nőkért rajong. Alább közöljük a szerkesztőségünkhez érkezett egyik levelet.

Kedves Szerkesztő Ur! Mivel az „Aradi Közlöny” teret engedett az ország szeretői vitáját képező, milliommos leány és aradi hivatalkók szerelmi regénye problémájának különböző nézetek által való megvilágítására, én is megpróbálom a saját felfogásom szerint hozzá szólni.

Előtte az újságban leközölt levél „Csunya férfiakat szeretnek a szép nők”. A sorok írója úgy állítja be a dolgot, mintha ez nagyon általános volna. Pedig ez a feltevés téves. Mint a felsorolt példái igazolják, előfordul ugyan, de elég ritkán, amit már az is bizonyít, hogy milyen nagy port ver fel egy-egy ilyen eset. Ha napirenden volna, senki sem beszélne róla. Hiszen ha a csunyaak mindig előnyben részesülnének, akkor a szép férfiak nem kapnának feleséget. Már pedig erre nincs példa még a világtörténelemben sem.

A pénzarisztokraták hölgyei többnyire excentrikusak. Különkedésük (aminek a jólétből való csömör és unalom, lehet az indító oka) különböző dolgokban nyilvánul meg. Egyik szegény sorból választ férjüket, másik beleszeret egy fogyatékos külsejűbe. Köteteket lehetne írni az amerikai milliárdos kisasszonyok furcsaságairól, vagy a lipótvárosi szép asszonyok szépségeiről. Ezt a kimeríthetetlen tárgyat igyekeznek is használni a magyar irodalom törekvő mesterei. De választék van az ilyen tárgyú könyvekből.

No meg sok minden a véletlennek is lehet betudni. Ugyszólván mindenkinek vannak az életben szerencsés pillanatai. Egy ügyes modorral (amit jókor használnak) képes feleltetni minden fogvatkozást. Egy szépen előadott szónoklat, egy lobbanékony leányszív és meg van a szerelem. Néha egy jól megjátszott szerep, sőt uram bocsáss, még egy csinosan kötött nyakkendő is elég hozzá.

Vannak aztán olyan lányok is, kik csak azért nem szimpatizálnak az Adoniszokkal, mert azok legtöbbje beképzelt és elbizakodott, a szép asszonyok valóságos kényeztetésétől. Ez elég ellenszenves vonás, amit nem néz el el mindenki a férjválasztásnál.

Még a szakácsnénk is osztja ezen véleményét, de ő megint más szempontból. Gyakran figyelmeztet: „Kisasszonykám lelkem, csak szeretik a rossz asszonyok!” Hát ha a szóbanforgó hölgyek egyesével is ezt a teóriát tartják

szem előtt. Ugy képzelik, hogy a csunya férjket könnyebb csak maguknak megtartani.

Végül szomorú és fontos ok, hogy a háború kiritkította a férjsorokat. Nincs választék s így aki mindenáron férjhez akar menni, csak úgy szerezheti meg a főkötőt, ha megijögia azt, akit lehet és kéznél van. Nem válogatva a módban. „Cél szentesíti az eszközt.”

Ezer okot lehet találni, arra nézve, hogy a

lányok nem tulajdonítanak nagy fontosságot a külsőnek. Egészen másként áll ez fordítva. A férfiaknál egyik legfontosabb tényező a szépség. Csak azon esetben vesz feleségül némelyik csunya lányt, ha annyi hozománya van, hogy a férj ur tetszés szerinti barátját tarthat magának, sőt még azon fehé is bőségesen el van látva anyagilag.

Szíves üdvözléssel *Fehér Erzsi.*

Prochaska és Procházka.

(Két Mária-Terézia lovag.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Prochaska Emili őrnagy.

Szerbiai második offenzívánk az ellenség ellenoffenzívájával találkozott. Visszavonulóban 13. hadtestünk egyes részei a Gucsevo hegyháton, a Crni vrh—Kuliste vonalon vetették meg lábukat. A 78. gyalogezred, amelyet az ellenség keményen üldözött, az ellenség által elfoglalt uralkodó 708-as kulistei magaslatnál szemben vonult állásba. A mi frontunktól csak 250 lépésnyire lévő magaslatot a szerbek, mint állásuk kulcspontját, igen erős támaszponttá építették ki és onnan oldalozták két oldalra a 13. hadtest arcvonalrészeit. Amíg a magaslat a szerbek birtokában volt, addig a mi arcvonalunkból való minden előretörés igen veszteségteljes, csaknem kihatástalan vállalkozás volt, az ellenségnek ellenben minden támadása könnyű szerrrel sikerülhetett. Ennek a tereprésznek az elfoglalása volt tehát az összes főparancsnokok főfeladatja. Két támadás, amelyet a hadtest nagyobb erővel kezdett e célból, súlyos veszteségeink közt meghusult, mint hogy az ellenséges állást rohammal nem lehetett megközeleíteni és a támadást lehetetlen volt tüzérsgel kellően előkészíteni. A 78. gyalogezred egy-maga a Gucsevo hegyháton 49 napon harc alatt halottakban és sebesültekben 22 tisztet és 1425 főnyi legénységet veszített. Az állást mégis el kellett foglalnunk, ha csak nem akartunk a legnagyobb nehézségek közé kerülni az offenzívának még mindig remélt újabb megindításakor. Végül is árkász-támadást rendeltek el, a mely azonban a köves talajon csak igen lassan nyerhetett tért.

Egyenesen a 708-as magaslatnál szemben a nyeregbe beásva foglalt állása a 78. gyalogezred 9. százada. Ennek parancsnoka, Prochaska akkori százados, most őrnagy, résztvett a magaslat elleni támadásokban és ekközben pontosabban tanulmányozta akét fél csapatát közt fekvő terepet. A százados felismerte, hogy az ellenséges támaszpontot csak egy kisebb csapat foglalhatja el, mintegy 200 jól begyakorolt ember, még pedig rajtaütéssel. Ő maga akarta ezt az akciót végrehajtani, és ehhez dandárparancsnoksága hozzájárulását kérte, amit meg is nyert.

A legénység több napi előkészítése és begyakorlása után a vállalkozást 1914 november 6-ára tűzték ki. Tüzérsgünk az ellenséges állást már az előző nap erős tüzelés alá vette, Prochaska százados pedig éjjel után 1 órakor elindult az első párhuzamos vonalra. Az ezred tüzérsgéje és rajvonala most újból két óra hosszat látta az ellenséges állásokat, mire háromnegyed négykor Prochaska százados a romlásba kuszott előre. Egy negyed órával később a tüzérsgéje megszüntette a tüzet, a gyalogság azonban, hogy az ellenséget megtévessze, tovább lőtt, de szándékosan tulmagasan. E tüzelésnek és a sötétségnek oltalma alatt Prochaska százados vitéz csapatával husz lépésnyire lopódzott az ellenséghez, amely csak most kapott észhez. A szerbek géppuskatűzzel és kézigránátokkal fogadták a rohamozókat és repülőaknákat bocsátottak a magasba. A rohamozók szuronnal vetették magukat az ellenségre. Eleinte heves volt az ellenállás, de azért elfoglalták az első állást és aki védekezett, azt lekaszabították. A meglepett ellenség, amely még mindig nagy támadásra gondolt, a lehető legnagyobb gyorsasággal üritette ki állásait. Prochaska százados erre megadta a megbeszélrt rakétajelt, mire az ezred utána nyomult és az ellenséget hátró állásaiból kivetette. Nemso-

kára a szerbek az egész Gucsevo-hegyhátat kiürítették és másérodített állásaikat is feladták. Csak ez a körülmény tette lehetővé, hogy állásainkból általános, sikeres offenzívára törhessünk előre, amely 6. hadseregünket kevés napon belül a Kolubarán is átjuttatta.

Procházka Róbert alezredes.

A 30. gyaloghadosztály 1915 március 23-án elfoglalta a zaleszczykii orosz hidfő előállítását, azonban március 25-én, majd április 3-án és 17-én hiába kísérelte meg, hogy a főállást, a mely jórészt a Dnjeszter déli partján Zviniace és Kryszczatek községek szélén húzódott, hatámba kerítse. Ezért április végén Kryszczatek délkeleti szélé ellen ostromszerű támadást kezdtek meg. Procházka, a 2. császárvadászezred őrnagya, most alezredese, azt a parancsot vette, hogy a 2. császárvadászezred egyik századával, a 3. császárvadászezred három századával és a 17. és 29. népiekelőzészolójai maradékaival fedezze ennek a támadásnak a jobb oldalát a 291-es magaslat közelében levő temetődomb elfoglalásával és biztosítsa az attól északra felelő terepet egészen a Dnjeszterig.

Az árkász-támadás lassan haladt előre. Közben Procházka őrnagy az ellenség szokásait megfigyelve, arra a gondolatra jutott, hogy szerencsés rajtaütéssel elfoglalhatók a város és a hid fölött a hidtól ezer lépésnyire keleti irányban a folyóhoz vezető meredek lejtőn uralkodó Dnjeszter-sáncot, azonban nagyobb szabású támadás nem sikerülhetne, mint hogy az ellenség tüzérsgéje tüze azt többszörösen oldalozná. Procházka őrnagy eltökélte magában, hogy ezt a rajtaütést végre is hajtja és kikérte ehhez dandárparancsnokának jóváhagyását és a tüzérsgéje közreműködését.

Az 1915 május 7-éről május 8-ára virradó éjjel munkához fogott. Terve mellett akkor is megmaradt, amikor éjjeli tizenkét órakor — kevéssel a művelet megkezdése előtt — a 30. gyaloghadosztály parancsnokságától kimerítő utasítás érkezett hozzá, amely ostromszerű támadás részleteit tartalmazta az ő számára kitűnt szakaszon. Hajnali 4 óra 30 perckor kezdte meg az rohamot. Az oroszok, akiket e támadás teljesen meglepett, csak néhány lövést adtak le és még arról is meglepedtek, hogy aknáikat eltávolítsák. Reggel 6 órakor birtokunkban volt a Dnjeszter-sánc és az ettől északra húzódó egész magaslati állás. Az oroszok három ellentámadást intéztek itt ellenünk a völgytől, de valamennyit visszavertük. A mi veszteségeink csekélyek voltak, ha tekintetbe vesszük, minő nagy eredményt értünk el: mindössze egy tisztet és hét emebert veszítettünk, azonkívül egy tisztünk és nyolc emebertünk megsebesült.

A siker csakhamar teljes nagyságban mutatkozott. A nagy hid és a Zaleszczykiból Zviniacebe vezető fapalló élénk ágyuzása következtében hátrafelé — legalább napközben — minden forgalom jóformán teljesen lehetetlenre vált, a faluszél elleni oldalozó tűz pedig nagy rémületet támasztott Kryszczatek szivós védőinek sorai között. Már dél felé látszott, hogy az orosz vonalakban valami különös dolognak kell történnie. Kevéssel rá fehér zászlók jelentek meg az árkok fölött. Némi harc után délután 5 órakor a 327. és 328. orosz gyalogezred (29 tiszt, 3800 főnyi legénység, 15 géppuska) csaknem teljes számban megadta magát. A 30. hadosztály csapatai e siker következtében azután más, fontos célok számára szabadultak fel.

Megvesztegetéssel vádolt élelmezési tisztok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hiradással voltunk róla, hogy megkezdődött Temesvárott a híres Menkesügy tárgyalása. Három vádiratot olvastak és egyelőre a tárgyalás nyilvános. A vádirat Menkes Lipót élelmezési főisztet és Ujhelyi Hermann népfelkelő élelmezési tisztet a hadsereg elleni büntetvel vádolja. Menkest azért, mert mint a nagyváradi élelmezési raktár főnöke:

Kepes Samu ügynöktől és Ullmann Sándortól összesen 7000 korona ajándékot fogadott el, hogy a katonai kincstárt 60.000 koronával megkárosítsa;

a Kurländer és Ullmann cégtől

rendkívüli magas áron vásárolt árukat; mikor ezen cégnél, kávét rekviráltak, közreműködött, hogy a 3 K 20 fill. ár helyett a cég 3 K 80-at kapjon: olcsóbb és kevert minőségű lisztet vett át a cégtől jobb helyett; a hadbiztonság parancsa ellenére cukrot nem a Hitelbanktól, hanem kedvezőtlenebb feltételek mellett a fenti cégtől vásárolt;

Ifjabb Moskovits Mértől

pénzt fogadott el, hogy esekélyebb értékű árukat vegyen át és ezzel több mint 60.000 korona kárt okozott; Moskovits cégtől magasabb áron vásárolt és neki nem járó többletszámokat fizettetett ki; káros anyagokkal kevert, sötét lisztet vett át tőle; átvette a Moskovits-cég malma által kincstári buzából őrölt, de a jó liszt kivonása és kevésbé tápláló, kártékony anyagok hozzáadásával készített láthatólag sötétszínű lisztet; egészségtelen, emberi táplálékra alkalmatlan kenyereket átvett és azt a csapatoknak kiadatta; Moskovits cégtől előírás ellenes lisztet rekviráltak, ennél és a kizárásoknál segédkezett; a kötelevekben, hogy az ellenőrzést akadályozza, a cikkek minőségét kihagyta;

Weinberger Lajostól

több mint 3000 korona ajándékot fogadott el és ennek ellenében esekélyebb értékű élelmiszereket vett át; az Emilia malomtól túlmagas

áron, azontul pedig az előírásnak meg nem felelő rosszabb lisztet vett át;

Perlesz Józseftől 2000 koronát fogadott el és tőle is rosszabb lisztet, meg penészes szénát vett át és ezzel 60.000 korona kárt okozott;

Lakatos Józseftől ezer koronát kapott és tőle tuldrága lisztet és zabot vásárolt;

a Szegedi Gazdasági Egylettől 500 koronát kapott Kárász József útján és tuldrága szénát és szalmát vásárolt tőle, bűdös zabot vett át jó helyett,

Mandi Zsigmond makói és Böhm Sándor szegedi, Schönfeld Lajos nagyváradi, Ruffi Pál gyéresi lakostól pénzájándékokat fogadott el és ennek ellenében tőlük a megszabott áraknak drágábban vásárolt,

Weisz Kálmán nagyváradi zsákkereskedőtől túlmagas áron vett át zsákokat;

Wechsler Adolf és Társa

nagyváradi cég társtulajdonosától, Kurländer Jenőtől mintegy 2500 koronát fogadott el és ismételt parancs ellenére nem a Hitelbanktól, hanem fenti cégtől vette a cukrot, még pedig kedvezőtlenebb feltételek mellett, a cégnek pörkölésre adott kincstári kávénak rosszabbra való kieserélését és meghamisítását eltűrte;

Ullmann Rezsőtől 3600 koronát és az Ifj Ullmann Izidor és fiai cégtől drágábban vásárolt a piaci áraknál;

azonkívül

hivatalos hatalmával visszaél,

mert:

a szállítóknak az élelmezési raktár bélyegzőjével ellátott fuvarleveleket adott és ezzel a magánosok árujának még a hadimenetrend alatt is korlátlan küldését lehetővé tette, a szállítókat önhatalmúlag pénzbírsággal büntette, amelyeket elszámolás nélkül jutalmazásokra és jótékonycélokra fordított; elkövette az ajándékok elfogadását hivatalos ügyekben és elkövette a hivatással ellenes magaviselet felfedezését;

gét, mert a szállítókkal magánüzleti viszonyban volt, általuk kezeltette takarékkönyveit és betéteit, tudatosan megengedte, hogy Ujhelyi a raktárnak a Szegedi Gazdasági Egylet cége alatt egy kocsiakománnyal tengerit szállítson.

Ujhelyi Hermann népfelkelő élelmezési tiszt ellen az a vád, hogy elkövette a hadsereg elleni büntetést azért, hogy mint ellenőr és pénztárnok a fent is említett cégektől

pénzájándékokat fogadott el

és Menkessel együtt járt el a hibás és tuldrága áruk dolgában, azontul pedig: türtte, hogy Forgács Dezső, a Szegedi Gazdasági Egylet tisztviselője, ellenszolgáltatásul, hogy Ujhelyi az egylet cége alatt kukoricát szállíthatott, kevesebb értékű cikkekkel 9000 korona erejéig megkárosítsa a kincstárt;

Menkessel együtt a Szegedi Gazdasági Egylettől túlmagas áron árukat vásárolt;

a hadügyminisztérium és a katonai hadbiztonság ismételt tilalma dacára ezen egyesületnek 500 kg. teára rendelést adott;

az egyesület kedvezőtlen széna- és szalma szállítási ajánlatát Menkessel együtt felterjesztette;

az egyesülettől kisebb értékű és bűdös zabot és selejtes szénát átvett.

Általában a többi vádpont azonos azzal, mint amilyeneket a vádirat Menkes ellen felhoz. Fel van említve még az is, hogy Nussbaum Gyulától Nagyváradon egy rendelés után ezüst cigarettadobozt fogadott el, a Békéscsabai Gőzmalom R.-T. által pedig magának províziót adatott, továbbá, hogy Weinberger Lajossal baráti érintkezésben áll, vele sétára ment, magát vacsorára hívatta meg és a Moskovits céggel pedig üzleti érintkezésbe lépett.

A bünper úgy keletkezett, hogy 1915. január 11-én a budapesti államrendőrség Kárász József ellen, aki a Szegedi Gazdasági Egyesületnek volt titkára, Szegeden házkutatást tartott, amikor is levelezést találtak, amelyekből az a gyanu merül fel, hogy a nagyváradi élelmezési raktárnál rossz és mennyiség tekintetében sem megfelelő áru átvételénél visszaélések és vesztegetések történtek. Később aztán Pogány Gyula dr. ügyvéd hamisított

A jobbágy.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

— Uram! — sóhajtott szomorúan egy magas öszbehajló ember — segíts rajtam! Itt lakom a szomszéd faluban, a harmadik hegyen. Munkálom a román eső darab földet, amelyet egy töröktől kaptam, akinek több a földje, mint a keze. Én husz éve dolgozom ezen a kis földön. Családom van, feleségem, nyolc gyermekem, akik közül a legnagyobb már elhagyott és a nagyvilágban eltűnt. A legkisebb alig néhány éves. Most ősz van, a téli hideg hamar beköszönt és nekem a régi házból, ki kell mennem. A török ott volt tegnap és kidobott. Másnak akarja adni a földet, a házat, s nekünk csak a koldus tarisznya marad. Kértem, hogy várjon legalább tavaszig. Akkor talán az Isten segít a szegényen. A hideg, erős tél néz a szemünk közé s ha nem segíts éhen pusztulunk. A hideg megdermeszt bennünket, nem lesz egy kis meleg vackunk, ahol összebujhassunk.

Ugyis olyan keserű az élet!

Segítség rajtam! Hisz ti erősek vagytok! Parancsoljatok a töröknek.

— Volt irásos szerződésetek?

— Uram, nem volt. Hisz még az apám is ebben a házban lakott. Ő is jobbágya volt a töröknek.

— Fizettek neki?

— A szokásos nyolcadot adtuk. Mikor arattunk, a keresztből ő szedte el a nyolcadikat, mindig a legszebbeket. A kukoricából is nyolcadot vett. Mindenből. A többi maradt nekünk.

— Mi munkáltuk a földet, a családommal, mi szántottunk, mi vetettünk, mi arattunk, mi adtuk a magot, mi dolgoztunk. Ő pedig beszedte a nyolcadot.

— Többet aztán nem nézett felétek?

— Bár ne nézett volna.

Ha télen elfogyott a gabonája, újra eljött hozzánk. Felkutatta a házat, a padlást, megkörtört a földet, kiást a veremből a gabonát és elvitte. Sokszor tavaszra már csak füvet ettünk.

— Hogy, füvet ettetek?

— Bizony uram! füvet ettünk. Megforráztuk, egy kis sóval, ha ugyan volt só megszótuk, tejbe tettük és ezzel éltünk. Most is csak így leszünk.

— Van tehened, borjad, lovad?

— Volt két kis tehénkém, meg két borjam. Az egyik tehenet elvitték a katonák. Az egyik borjat elvette a török; most a borjat befogtam a tehen mellé, mert nem tudtam szántani.

— Van jó ekéd, amivel dolgoztál?

— Faekével szántunk itt uram! mindnyá-

jan, kicsinyek az ökrök, nem bírnak mélyen járó ekét húzni.

— Talán azért akar elküldeni a török, mert nem jól dolgoztál?

— De uram! hogy lehet egy tehénkével, meg egy borjuval jól dolgozni. Én is öreg ember vagyok, a nagyobb gyerekekkel ketten húztuk az igát. A török azt akarja, hogy amnyi buzát adjunk neki, mint tavaly, mert neki kell. Mi pedig tavaly többen voltunk. Ökröm is volt. Ment a munka.

— Milyen házad van?

— Csak olyan uram, mint a többi jobbágyé. Fából építettem én magam. Elég tágasra húztam a gerendát, nem sajnáltam az időt, meg a fáradságot, mert sokan voltunk és az ökröknek is kellett egy kis hely.

— Messze van a házad?

— Nem uram. Gyere nézd meg!

Egy óra múlva, megérkeztünk a portára. Szomorú, egyszerű, fából összerakott házikó. Az udvaron egy faeké, meg egy kétkerekű talyiga. Alig borju nagyságu tehénke volt eléje fogva. Mellette egy szomorú szemű borju, a nyaka beszoritva a fűzfágból hajlított járomba Maszatos, rongyos gyerekek bujnak elő az ajtóból, akik ijedt szemekkel nézik az idegeneket. Anyjuk egy öreg Ubrik Borbála másolat,

aláírásával Nagyváradról feljelentés érkezett, mely a vádiratban említett cégekről azt állítja, hogy proviziókat adtak és ennek révén rossz árut szállítottak és milliókkal gazdagodtak meg. Ezeket a nyomokon indult meg a vizsgálata. A vizsgálat ezután hosszasan vizsgálja a katonai élelmezési raktárak eljárásának szabályait. Azután az egyes visszaéléseket ösmerteti, cégek szerint mindenütt a legnagyobb részletekben ösmertette, hogy milyen áron és milyen áru szállított be, hogy történtek a hibázott rekvirálások, mekkora volt a kár és ösmerteti a tanúhallgatásokat is. Különösen érdekes a vádirat ama része, ahol a Nagyvárad

Adria Malom által szállított búzós lisztről van szó. A kincstári lisztből a malom kivonta a nullás lisztet és ahelyett rizslisztet tett be, ha pedig visszaküldték a benzinszagú zöld csomós lisztet, azt a malom újra megőrölte és elszállította. Egy tanu szerint egy ízben az Adriától egyszer oly kenyér érkezett, amelynek ember-ürülék szaga volt. Egy tanu elmondja, hogy 3000 darab kenyeret visszautasított, de Menkes kiadta az utasítást, hogy át kell venni. Másnap kiadták a kenyeret a nagyváradai népfelkölöknek, de azok mint élvezhetetlent mind visszahozták.

Öngyilkos lett Ujj János igazgató főmérnök fia.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tragikus eset foglalkoztatja most Kisjenő és környéke lakosságát. Egy Aradon is általánosan ismert, előkelő család fia önkézzel oltotta ki ifju életét.

Ujj Jánosnak, az Aradmegyei Armentiső Társulat igazgató főmérnökének művészi képességekkel megáldott fia, a huszonhárom esztendő Ujj György, vasárnap reggel szívenlőtte magát és azonnal meghalt. Az öngyilkosság részleteiről a következőket jelentjük:

Ujj György évekkel ezelőtt a budapesti festő-akadémiába vétette fel magát, mert rendkívüli tehetséget eláruló produktumai azt sejtették, hogy a fiatal embert egykor Magyarország neves festőművészei között fogják emlegetni. Ujj György két esztendői budapesti tartózkodása után Münchenbe ment és ott folytatta tanulmányait. Tanárai elragadtatással nyilatkoztak a kissé ideges természetű ifju tehetségéről és általában szép jövőt helyeztek számára kilátásba.

A háboru folyamán hadba kellett vonulnia és a híres negyvennegyedik számú kaposvári ezrednél teljesített szolgálatot. Az orosz fronton számos alkalommal kitüntette magát bátorságával. Több mint fél esztendővel ezelőtt

betegesen került haza a már akkor hadapródi rangban lévő Ujj György. Különbösen is gyenge idegeit rendkívüli módon megviselték az elkecsereedett rohamok izgalmi. A fiatal embert a budapesti Baticzfalvy-szanatóriumban helyezték el, hogy buskomorságára gyógyulást találjon.

A gyógyulás igen lassan haladt. Megnehezítette azt az a körülmény, hogy Ujj Györgynek nem volt türelme maradni a szanatóriumban. Igen sűrűn jött haza Kisjenőre a szanatórium igazgatójának és orvosainak engedélye nélkül. Itthon állandóan amiatt panaszkodott, hogy ő úgy sem fog meggyógyulni, hiábavaló minden fáradozás és az is költségesnek ő reá, mert rajta már lehetetlenség segíteni. Szülei természetesen megértő szeretettel igyekeztek eloszlatni a buskomorra vált ifju sötét gondolatait. Ilyenkor mindig csak hosszúra rábeszélés után lehetett rávenni, hogy újból visszatérjen a szanatóriumba. Az utóbbi időben több hét elmúlt anélkül, hogy Ujj György hazakerült volna és a szülei már-már reménykedni kezdtek. Legnagyobb meglepetésükre most pénteken váratlanul ismét betoptant az ifju hadapród. Most még mintha ko-

morabbnak, busabbnak látszott volna, mint máskor. Édesapja újból igyekezett őt arra rábeszélni, hogy visszatérjen a gyógyintézetbe. A fiatal ember meg is ígérte azt, hogy hétfőn újból felutazik a fővárosba.

Szombaton este nyugodtan feküdt le a család, mert abban reménykedtek, hogy Ujj György hétfőn visszatér a szanatóriumba és mint ígérte, most már nem is fog eljönni mindaddig, amíg teljesen meg nem gyógyult.

Vasárnap a reggeli órákban feltűnt a családnak, hogy György nem adott magáról életjelet, holott már máskor korán fel szokott kelni és sétát tesz. A szakácsné reggel kilenc órakor bevitte Ujj György szobájába a cipőjét. A szobát teljesen besötétítve találta. Azt hitte, hogy a fiatal ember alszik és óvatosan surrant ki a szobából. Alig tette be az ajtót, revolverdörrenés zaja rázta meg a lakást. A zaj Ujj György szobájából hangzott ki. A család tagjai azonnal befutottak a fiatal emberhez, akit ágyában vérbeborulva találtak. Szívéből patakzott a vér és jobb kezében katonai fegyverét szorongatta. Próbálták élesztgetni, azonban Ujj György néhány pillanat alatt meghalt, anélkül, hogy egyetlen szó is elhagyta volna az ajkát.

Az öngyilkosság híre gyorsan elterjedt az egész vármegyében és mindenütt a legnagyobb részvétet keltette. Hétfőn délután négy órakor temették el a kisjenői római katolikus temetőben.

SPORT.

+ Meghívó. Az Aradi Vadászegylet 1917. szeptember hó 27. napján, déli 12 órakor, a városházán levő hivatali helyiségben (I. emelet gazdasági hivatal) rendkívüli közgyűlést tart, melyre a t. rendes tagokat ezennel meghívom. Tárty: 1. A választmány javaslata a rendes évi közgyűlésnek a folyó évadban a vadászat gyakorlására vonatkozólag hozott határozata módosítása, illetve a vadászat korlátozása tárgyában. Lőcs Rezső, elnök.

csendesesen, félősen kutat a szemével, hogy vajon mi lesz?

Az ajtón keresztül látszik az egyetlen tágas szoba. A közepén egy nagy kondér láncra akasztva, mutatja a tűzhelyet. A fal mellett egy pricc, nyoszolyának, egy durva pokróccal letakarva. A földön egy kevés szalma, ahol darócba burkolódzva fekszik egy gyerek és édesdeden alszik.

A szoba tulsó vége istálló. Látszik a nyoma, hogy éjjelre a tehenke együtt alszik a gazdájával. A butorzat kiegészítéseképpen, néhány fazék, kosár és kád terpeszkedik szerte-széjjel.

Szomorúan, nyomoruságos kép s még van aki ezt is irigyell.

— Hívjátok ide a törököt!

Két katona nemsókára előhívja a szomszéd, kőből épült ház udvarából.

Alacsony, mozgékony, ravasz képű ember, aki úgy látszik lesett bennünket és tisztában volt a dolog lényegével, mert kérdés nélkül kezdett beszélni.

— Uram! Tudom, hogy beárult engem, de hidd meg, hogy nem tehetek másként. El kell, hogy küldjem, mert nem akar dolgozni, most is kevés buzát adott. Nem marad még annyim sem, hogy kenyeret egyek. Pedig az enyém a föld. Hidd meg uram, nem lehet ma élni.

— Ne beszélj annyit! mordult rá a vezető. Igaz, hogy ez az ember azelőtt is nálad dolgozott?

— Igaz! már vagy 18—20 éve.

— Rendben tartotta a földedet? Szántott, vetett, megfízetett igaz, vagy nem?

— Igaz uram, de...

— Hallgass! Tudod, hogy most nincs itt hon a fia. Látod, hogy elvitték a tehenét, látod, hogy borjuval tud csak szántani?

— Látom uram, látom!

— Hát miért akarod most egyszerre kidobni?

— Uram, de ha nekem nem szántja fel a földem, ha nem veti be, miből élek én akkor.

— Ő nem dolgozik, szól közbe a jobbágy. Ő csak ül a három felesége mellett.

— Te hálátlan kutya! Te, hördül rá, a török. Így beszélsz a te uradról. De ugye jó volna a föld? Még ma ki fogsz menni! Kidoblak, rikácsolja dühödten.

— Hohó, csak csendesesen, mert ha nagyon kiabálsz, akkor a szuronnal megpiszkálunk egy kicsit. Majd elintézzük mi, nem pedig te.

— Beadta a nyolcadot neked az aratáskor most is?

— Igen, de milyen kevés volt az!

— Talán sok volt a termés és ellopta?

— Nem, de keveset vetett.

— Uram, szolt közbe a jobbágy, alig volt mag, amit elszórhattam.

— Adtál neki te török, magot?

— Nem én! Nem nekem kell azt adni. Hát miért adom én a földet?

— Hát te neked, mi maradt a termésből — kérdi a jobbágytól.

— Valamicske maradt volna, talán elég lesz tavaszig, akkor pedig lesz már fi.

— Mindig így sirnak a zsványok — szól közbe a török. Letagadnak mindent, csakhogy sajnáljuk őket. Akkor aztán nevetnek a hátunk megett.

— Na elég volt a beszéd. A jobbágy ugye beadott mindent, kevés volt, de neki sem jutott több. A földet jobban nem dolgozhatja, mert nincs elég marhája. De ha te adsz neki, akkor többet és jobban fog szántani.

— Nekem nincs! Én nem tudok neki ökröt adni.

— Ott az udvarodon ugy látom van.

A török hirtelen megtorpant, mint akif hazugságon csipnek, mert ugyanakkor két ökr csendesesen, lassan ballagott elő az ő portájáról.

— Na látod, jobb lesz, ha nem kiabálsz. A jobbágy itt marad a házban. A földet pedig a te ökröddel fel fogja szántani és majd be is veti. Ha pedig nem így lenne, olyan huszonötöt kapsz, hogy Allah sohse mossa le rólad.

Mehetünk.

A jobbágy hálálkodva köszönt és forgatta a kis fehér tökfedőjét. A török fejcsóválva visszafelé indult.

Egy kis idő múlva azt mondja a vezetőnek:

— Látod, jó ember vagyok én. Csak megakartam őt ijeszteni. Pataky Sándor.

Éhínség kergeti el Pétervár lakóit.

— Kornilov haditörvényszék előtt. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Stockholm. Pétervári jelentések szerint az orosz főváros lakossága öt nap óta hanyathombok menekül. Mintán a vasuti jegyeket teljesen kiárusították és kocsikat nem lehet kapni, az emberek gyalog hagyják el a várost, anélkül, hogy tisztában lennének: miért menekülnek? Általános nyugtalanság terül el a város felett. Az embereket csakis a mindennapi megélhetés kérdése érdekli. Ebben a hangulatban csakis egy jelszónak van hatalma: a békének.

Pétervár. Hivatalos jelentés. A belügyminiszter közli, hogy szeptember 23-ától kezdve csakis katonai engedéllyel lehet Pétervárra menni. Ezt az intézkedést a főváros tehermentesítésének érdekében tették. A Ladoga tavon levő összes járműveket lefoglalták és Pétervárra vitték, hogy könnyebben intézhessék a főváros kiürítését.

Stockholm. Finnországi hírek szerint az orosz kormány azokat a gőzösöket, amelyek Finnország és Pétervár között a forgalmat lebonyolítják, lefoglalta, hogy Pétervár esetleges kiürítése alkalmával felhasználhassa.

Emlékek

az oláh megszállás napjaiból.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A szorongattatás napjai Erdély elől már rég elmúltak és ma már csak a fájdalmas, szomorú emlékei élnek a megrohanás rövid, de annál meglepőbb korszakának. Az erdélyi bércek, a szülőföldükről kiűzött hontalanok jajveszékeltől voltak akkor visszhangosak, ma pedig ugyanebben a szorongattatásban van részük azoknak, akiknek lelkiismeretlen vezetői az elmúlt vészt fejünkre felidéztek. Mintegy rossz álmom, olyan gyorsan vége szakadt a bitortlók erőszakos uralmánknak és most azoknak a szerencsétleneknek bűnhődésére kerül a sor, akik bár közvetve, hozzájárultak az oláh betörés felderítéséhez és akaratlanul bár, szolgálatokat tettek ellenségeinknek.

Az oláhok erdélyi betörésének voltak áldozatai és ezek közé az áldozatok közé számíthatjuk azokat a szerencsétlen megtévelyedetteket, akiket meg kell büntetni, mert az államesszme ellen vétettek, mert ellenségeinknek szolgálatokat tettek.

Ezzel vádolta meg a honvédelmiügyészség Nagy Lajos uzoni magyar embert, aki állítólag több magyar ember udvarára elvezette az oláh esendőroket, szekereket rekvirált és arra akarta kényszeríteni őket, hogy az ellenségnek muni-ciót szállítsanak. Tegnap délután tárgyalta a hadbírószak Nagy Lajosnak bűnperét. A tanúk és sértettek a főtárgyaláson azt vallották, hogy a vádlott nem katonákkal, hanem polgári egy-ekkel jelent meg lakásaikon, muni-ciószállítást emlegetett és marhákat erőszakkal elakart vinni. A lakosság siránkozására azonban az oláhok a már összeterezt marhákat visszaadták. Kertész Jenő dr. ügyvéd, vádlott védője, az ügyésszel szemben azt vitatta, hogy nem az állam hadereje ellen elkövetett bűntettől, hanem legrosszabb esetben zsarolás, vagy rablás bűntettéről lehet szó és ezért az ügy a polgári

Stockholm. Az orosz lapok jelentik, hogy csaknem valamennyi párt helyesléssel fogadta Kerenszkynek főparancsnokká történt kinevezését. Kerenszkynek nagy tekintélye van a tömegnél, amelyre nagy befolyást tud gyakorolni.

Amsterdam. A Renter ügynökség jelenti Pétervárról: Kornilovot katonai törvényszék elé állítják.

Hága. A Renter ügynökség jelenti Pétervárról: Kornilov még nem tette le a főparancsnokságot. Alexejev egy vizsgáló-bizottság kíséretében ma a főhadiszállásra érkezik.

Amsterdam. Renter jelentés: A Petropavloszk hajó legénysége agyonlőtte Helsingforsban négy tisztjét, akik vonakodtak a demokrata bizottság intézkedéseinek engedelmeskedni és nem akarták aláírni az ideiglenes kormány irásba foglalt hűségi fogadalmát. A helsingforsi forradalmi bizottság és a tengerészeti miniszter felhívást intézett a flottához, amelyben rosszalásukat fejezték ki az erőszakosságok felett.

Pétervár. Szolovku gyakorló orvost kultuszminiszterre nevezték ki.

biróság hatáskörébe tartozik. A bíróság ilyen értelemben határozott és az ügy iratait a polgári bírósághoz tette át.

Sajnálatraméltó helyzetbe került az oláh invázió idején egy fiatal diák, a 16 éves Grotu Traján VII. gimnázista. A megnyerő modoru fiatal gyereket szülőfalujában, Csernátfaluban érte az oláh invázió. A tapasztalatlan diák, akinek valószínűleg fogalma sem volt cselekményének következményeiről, a községházán irnoki állást vállalt, fiatalos tulbuzgósággal mutogatta meg a fosztogató oláhoknak azokat a lakásokat, ahol magyarok laktak.

A vád első pontjára a bíróság elfogadta Kertész védőnek azt az álláspontját, hogy a polgári rend fenntartása érdekében történt szolgálatvállalás nem szolgált az ellenség javára és így nem büntetőcselekmény és tényállás hiányában a vád alól felmentette.

De már a vád másik pontjára vonatkozólag, bár megállapította, hogy az ellenség mit sem vitt el és hogy a kérdéses utca összes lakói magyarok voltak — az ellenséggel való egyetértés szándékát és ezért a vizsgálati fogásban eltöltött 4 hónap betudásával 2 évi súlyos börtönrre ítélte el. A védelem hiába érvelt azzal, hogy ilyen serdületlen korban még nem alakulhatott ki az ellenséggel való egyetértés szándéka és hogy eltévelyedése csak a hiányos családi és iskolai nevelés, a felfordult állami és társadalmi viszonyok — a bíróság megállapította bűnösségét és ezt, valamint azt, hogy négy bátyja van a harctéren, csak enyhítő körülménynek tudta be.

Egy 66 éves öreg asszony, Dogás Jánosné tatrangi lakos volt a harmadik vádlott. Az volt a bűne, hogy egy ellenséges tréncsapatot a jó utra kalauzolt és örömét fejezte ki a fölött, hogy az ellenségnek sikerült bejönnie Erdélybe, mert így három fia hazatérhet Romániából. A védelem az első pontra vonatkozólag a tényállás hiányát látta fennforogni, mert az utmutatás faluban, olyan helyen történt, ahol az

ellenség minden kalauzolás nélkül is megtalálta volna a helyes utat. A bíróság, a bűnösség megállapítása után az öreg asszonyt, tekintettel előrehaladott életkorára, három évi súlyos börtönbüntetésre ítélte el.

Két orosz testvér találkozása Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A negyedik esztendeje tomboló háboru rengeteg visszasságot produkált. Embereket dobált szerteszét a vérzivataros fürgeteg és a véletlen szeszélye ismét együvé hozta azokat, akik évekig nem hallottak egymásról, akikről már azt hitték, hogy örökre eltűntek. Ilyen esemény történt ma Aradon.

A zsidók legnagyobb ünnepén a hadügyminiszter rendelete értelmében a zsidó hadifoglyok szolgálatmentességet kaptak és felmentették őket a munka alól, hogy vallási kötelezettségüknek eleget tehesenek. Az Aradon magánemberekkel dolgozó orosz hadifoglyok a nyári szinkörben berendezett pótzsina-gógában inádkoztak, ahol egy orosz hadifogoly, polgári életben zsidó kántor, volt az előimádkozó.

Ma délelőtt az ájtatos hívők a zsinagóga előtt csoportokra verődve beszélgettek. A tiszta ruhás, tányérsapkás orosz hadifoglyokkal is társalogtak az aradi zsidó férfiak. Egyszerre megható jelenet történt. Az egyik idősebb orosz hadifogoly odasietett egyik fiatalabb társához, karjaiba zárta, megsókolta és keserűen zokogott. Rövid orosz nyelven lefolyt beszélgetés után a fiatalabbik orosz szintén sírni kezdett és szeretettel nézett az idősebbre. Csakhamar nagy tömeg verődött össze a két hadifogoly körül s nemsokára megtudták, hogy tulajdonképpen miről van szó.

Kiderült ugyanis, hogy az orosz hadifoglyok testvérek. Az idősebbik Adamkov Zelig asztrakáni kereskedő, a fiatalabbik pedig Adamkov Izsák. Az előbbi Sztojakovics Milán aradi hentesnél dolgozik, a másik pedig az aradi szalmapapirgyárban van munkán. *Kilenc hónapja vannak Aradon. Ez alatt az idő alatt sohasem találkoztak, egyik sem tudott a másiktól.* Adamkov Zelig hat esztendeje nem látta az öccsét. Három évvel a háboru kitörése előtt bevonult katonának s azóta nem látta fivérét, aki akkor még gyermek volt. A háboru alatt a fiatal Adamkov is a cár katonája lett és a harctérre került. Adamkov Zeliget még a háboru elején a németek fogták el a mazuri tavaknál vívott ütközetben. Eleinte németországi fogolytáborokban volt, majd Magyarországra került. Kilenc hónappal ezelőtt az aradi hadifogoly gyűjtőtáborba hozták s innen kiadták munkára Sztojakovics Milán henteshez.

A fiatalabb Adamkov 1915. májusában a gorlicei áttörés alkalmával került a mi fogságunkba. Ő néhány magyarországi fogolytáborba járt meg míg végül Aradra került s a szalmapapir-gyárhoz vezényelték munkára. A zsidóújev hozta össze a testvéreket, akik elvezettek hitték egymást. A megható jelenet könyvet csalt a jelenlevők szeméibe s elhatározták, hogy a fiatalabbik Adamkovot más helyre juttatják, ahol több alkalma lesz találkozhatni bátyjával. A két zsidó hadifogolynak az idej zsidó ujesztendő így kettős ünneppé lett.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolul, vagy náluk a lapra előzetni szigoruan titos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el. :-: :-: :-: :-:

Ok nélkül siránkoznak az osztrákok.

(Aradi katona levele az olcsó és jó ételről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny egyik múlt heti számában olvastam, hogy a tanács úgy vél a lakosságon segíteni, hogy népkonyhát állít fel, ahol naponta 4—5 koronáért lehet majd edényt és vacsorát kapni. Tehát, amit Aradon és Magyarországon egyéb számottevő városokban terveznek, az Ausztriában az ugynevezett nincstelenség hazájában régen meg van, úgy, hogy pl. St. Pöltennek (25 ezer lakosú város) 4—5 népkonyhája is van, amelyet a társadalom különböző rétege vesz igénybe olcsóságánál fogva is.

Az itteni népkonyhákban egy ebéd, mely levesből, húsból és főzelékből áll, egy személy részére 1 kor. 60 fillérbe kerül. Vasárnap és csütörtökön sült és saláta-féle van a főzelék helyett, azonkívül valamilyen fősztafélét, tehát négy félet kap az illető vasárnap. Szinte értelmetlen, hogy itt ily olcsón bírják ezt megcsinálni és nálunk az ugynevezett kánaánban horribilis árakat szabnak, avagy ott a vendéglősök magas árakat respektálják. Egy-egy népkonyha szövetségi alapon van szervezve. Minden tag, aki azt igénybe veszi tíz koronát fizet egyszer és mindenkorra a konyha eddigi beszerzésére. Minden konyháknak 350—400 tagja van. A szakács főz s az üdülőkből 3—4 katona segítkezik. Az inspekciónak és tálalást arra vállalkozó uraknak végzik. Aki itt étkezik, az havonta 6 korona kiszolgálási költséget fizet.

Érdekes, hogy a lakosság ellátása is körültekintőbb és jobban van biztosítva mint nálunk. Kramplát (kilónként 40 fillér), uborkát, szentet (m. 8 kor. 40 fill.), cukrot, kávé, zsir helyett „Margarint“, lisztet, kenyeret, fát stb. dolgot kap mindenki az előírt mennyiségben. Most mint újítást a husjegyeket kózzák be s ezáltal biztosítják a lakosság részére szükségeltető hus mennyiséget, dacára hogy hetenként 3 napon 8—10 mézáras mér ki húst. Egy személy 10 deka húst kap s a hány személyből áll a család, annyi tíz dekát kap. Minden lakosnak van egy igazoló könyve, hogy hány tagu család s ahol azt valamely üzletben felmutatja valami élelmiszeri cikk vásárlásánál, akkor annyiszor kap egy bizonyos mennyiséget, ami elő van írva, s hány családtag van. Minden nap más-más élelmiszeri kiszolgálásra kerül a sor. A kenyeret is jobban sütik itt, mint a mi pékjeink, mert egy kilós cipókat sütnek, tehát minden cipó ki van sütvé s ára 50 fillér.

A vendéglőkben pedig szép süteket 3—4 koronáért lehet kapni. Ha valaki bármely első-rangu vendéglőben ebédel az egy marishus levesért 30 fillért, egy borjú süteért 3 kor. 10 fillért, főzelék vagy saláta féléért 70—80 fillért fizet. Tehát 4 és fél koronáért megebédel tisztességesen.

Kuriózusnak megemlítem, hogy minden pénteken kap a lakosság a hatósági sátorban tojást, vaját, sajtot, margarint. Egy tojás 24 fillérbe, negyed kiló vaj 1 kor. 88 fillérbe, egy negyed kiló sajt 1 kor. 75 fillérbe kerül. Nálunk ez a sajt az üzletekben, ha kapható, hát kilónként 30 koronába kerül.

A sör jobb mint nálunk s egy korsó 60 fillér. Jelzem, gyakran járok át Bécsbe s ott is ugyanily viszonyok vannak. Tehát amint látjuk az örökké jajgató osztrákok élelmes voltuknál fogva jobban tudják a lakosság ellátását biztosítani, mint nálunk.

Tisztelettel
Vallinger István.

H I R E K.

Parancs az élelmiszerek beszerzéséről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A cs. és kir. I. hadseregparancsnokság kiadta a következő parancsot:

Halkomán szerint élelmiszereknek a német csapatok által a hadsereg körletében való beszerzése az utolsó időben tetemes, az egyesek szükségletét jelentékenyen felülmúló kiterjedést öltött. A beszerzés a legtrikább esetekben készpénzfizetés ellenében, de a legtöbb esetben cserekereskedés útján, még pedig kiválóképpen dobányárak és petróleum ellenében történik. A hadseregparancsnokság nem ellenzi az élelmiszerek (zöldség, tej, tojás), azonkívül szén, szalma és fának az ezen célra atengedett területen bevásárlás által való beszerzését. A bevásárló közegek felsőbb parancsnokságok által kiállított igazolványokkal kell legyenek ellátva, mely igazolványokból kiolvasható legyen, hogy a bevásárlás mely csapatot és mily létszám részére történik.

A fent felsorolt élelmiszereken kívül más, egyáltalán nem szabad bevásárolni. Ellenben a hadseregparancsnokság, az országban mutatkozó élelmiszerhiányra való tekintettel engedheti meg, hogy a bevásárló a nekik atengedett területen kívül is külföldeseknél, mivel élelmiszereknek nagyban való beszerzésére és egy gyűjtőhelyen való átadása a feladataik.

Ezen folytán parancsolták meg a cs. és kir. parancsnokságnak és az összes hadtápparancsnokságnak, hogy ezen bevásárlásokat, illetőleg cserekereskedéseket a legszigorubbán megakadályozzák, a területen egyéntől az összevásárolt élelmiszereket elkozzák, a saját alosztályuknál átvevessék és előírás szerint felhasználják.

Minden egyes esetről a hadseregparancsnokságnak (szállásmesteri osztálynak) jelentés teendő.

Aradi katonák ünnepe.

A zsidó hitközség vendéglátása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi zsidó népkonyha Zrinyi-utcai nagytermében tegnap este szeretetteljes, meleg, családias ünnepség folyt le. Az aradi zsidó hitközség, mint az elmúlt évben, úgy az idén is Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi kezdeményezésére megvendégezte az aradi helyőrségnek zsidó vallású katonáit, akiket katonai szolgálatuk elvont a családi otthonból. Vasárnap este, hétfőn délután és este, kedden délután, továbbá a Hosszszunap előestéjén és a nagy ünnepet követő estén látja vendégül a hitközség a vitézeket, hogy az ünnepek alkalmából feledtesse velük azt a fájó érzést, hogy elszakadtak családjuktól.

A hitközség tagjai a főrabbi felhívására jótékony szívük sugallatát követve siettek adakozni, hogy a vitézeket a vendéglátás napjain minden jóval el lehessen látni. A város legelőkelőbb hölgyei buzgólkodtak a katonák megvendégelésében, a hölgyek élén dr. Vágvölgyi Lajosné főrabbinéval, aki mindenre kiterjedő gondossággal, a családjukat fájdalmasan nélkülöző katonák iránt érzett őszinte részvétből fakadó szívjósággal vezette és iránvitotta a katonák ünnepét. A hölgyek pazarul feldiszipították a népkonyha nagytermét, amely zsufolásig megtelt. Ott voltak többek között Neuman Alfréd báró és neje, Somogyi Gyula dr. és neje, Fodor Gyula bankigazgató és a hitközségnek számos előkelő tagja.

Vasárnap este a pompás, izletes vacsora kiszolgálása után Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi mondott magasröptű, költői szárnyalású beszédet és üdvözölte az otthonuktól elszakadt vitézeket, akiknek azt kívánta, hogy a jövő újesz-

tendőt már otthon, szeretteik körében töltsék el. A főrabbi beszédét igaz meghatottsággal hallgatták végig úgy a katonák, mint a jelenlevők. Ma délután Somogyi Gyula dr. igazgató mondott gyönyörű, hatásos beszédet kiemelve, hogy a harctereken a zsidó katonák mindig derekasan viselkedtek, amiről a sok-sok kitüntetés is tanuskodik. Végül felszólította a katonákat, hogy továbbra is vitézül, hősként illően teljesítsék kötelességüket a király és hazáért. Somogyi dr. beszéde nagy hatást keltett.

Ma este ismét a főrabbi beszéde gyönyörködtette a több száz főnyi vendégsereget, melynek sokáig feledhetetlen, meleg és szép ünnepnapokat szereztek az aradi hölgyek, akik közül a következők szorgoskodtak különösen nagy szeretettel a humanus ügy érdekében: Tenner Józsefné, Kuttu Gyuláné, dr. Barra Gyuláné, Halpern Miksáné, dr. Schreiber Vilmosné, Pick Ernőné, dr. Somogyi Gyuláné, Eibenschütz né, Barra Margit, Werner Kéty, Egger Mandi, Havas Böske, Künstler Irén, Erdős Gizi, Molnár Erzsike, Olák Erzsike.

— A király útja. Bécsből jelentik: A király ma Czernin Ottokár gróf külügyminiszter és Arz Arthur báró vezérkari főnök kíséretében visszatért Bécsbe.

— Új államtitkárok a belügyminisztériumban. A hivatalos lap legközelebbi száma közli, hogy a felső Bosnyák Zoltán dr. és Samassa Adolf dr. belügyminisztériumi miniszteri tanácsosoknak az államtitkári címet és jellegű adományozta.

— Tisza István gróf utazása a frontra. Budapestről telefonálja tudósítók: Tisza István gróf Pöstyénben meglátogatta ott üdülő helységét, tegnap pedig visszatért a bukovinai frontra. Visszatérése előtt tanácskozott párttársai és abban állapodtak meg, hogy távolléte alatt a munkapárt ügyeinek vezetését és nyilvántartását egy bizottság élén gróf Klebelsberg Kunó fogja intézni, mint Tisza helyettese. Eddig Balogh Jenő volt igazságügyminiszter helyettesítője Tisza István gróftól a párt vezetésében.

— Biról kinevezés. A hivatalos lap közli, hogy a király Poszvek Zoltán aliai törvényszéki jegyzőt a kisjenői járásbíróshoz járásbíróvá nevezte ki.

— Angliába viszik a cári családot. Hágából jelentik. A Timesnek jelentik Pétervárról: Valószínű, hogy a cári családot legközelebb Angliába szállítják.

— Irodai szolgálatra alkalmazza Amerika a központi hatalmak alattvalóit. Amsterdamból jelentik: Londonból jelentik: Amerikában az idegenek hadkötelezettségéről szóló törvényjavaslatot rövidesen elintézik. Azt hiszik, hogy az új törvény következtében az Egyesült Államok egy millióval fogja szaporítani a hadsereget. A törvény egyik pontja kimondja, hogy a központi hatalmak állampolgárai csak irodai munkákra használhatók fel és ezzel is hatalmas csapat amerikai alattvalót szabadítanak fel frontszolgálatra.

— A tüzerek népnünpélya. Az Aradi Közlöny már jelezte, hogy a kasszentmiklósi lovas- és hegyitüzérek szeptember 23-án délután az ujaradi tündérvárban a két tüzerezred rokkant-alapja javára népnünpélyt rendeznek. A népnünpély iránt, amelynek gazdag és változatos műsorát lapunk legközelebbi számában közöljük, máris nagyfokú az érdeklődés. Az agilis rendezőség mindent elkövet, hogy a közönség nagyszerűen szórakozzék s hogy az ünnepély anyagilag és erkölcsileg is fényesen sikerüljön.

— Az árarágításért elítélt Hacker László ügynek. Szegeden a Vörös takács-utca 3. sz. alatt lakik.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Békeáramlat Olaszországban. — Kornilovot agyonlövik.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik Bécsből: Az itteni diplomáciai körökben az olaszországi eseményekről ideérkezett híreknek nagy fontosságot tulajdonítanak, miután valószínűnek tartják, hogy a turini békezavargások nem fognak magára Turinra szorítkozni, hanem országszerte terjedni fognak. A beérkezett jelentések szerint az olasz nép között a béke hangulata óriási módon nő, amihez különösen hozzájárulnak a nagy élelmezési nehézségek.

Stockholm. A Kornilov féle puccs az orosz eseményeket nem tisztázta, sőt még inkább bonyolultabbá tette. Különösnek találják, hogy Kornilov merész játékát minden komolyabb harc nélkül feladta, annak ellenére, hogy szokatlan nagyságu haderő áll rendelkezésére. Különösnek tartják azt is, hogy Miljukov Kornilov letartóztatása előtt Kerenszkynak feltételeket szabott, amelyek szerint a miniszterelnök Kornilovt csak rendes polgári bíróság elé állíthatja és minden más önkényes igazságszolgáltatást ki kell kapcsolni. Kerenszky hír szerint ezeket a feltételeket el is fogadta. Feltűnő, hogy Kerenszky, aki a győzelmet a szovjetnek köszönheti, ugyanazt az Alexejevet nevezte ki a vezérkar főnökévé, akit a szovjet néhány héttel ezelőtt, mert gyanusan viselkedett, hogy részt vesz az ellenforradalmi mozgalomban, megbuktatta. Feltűnő továbbá, hogy tengerészeti miniszterré Kerenszky Verderevszky tengernagyot nevezte ki, aki a juliusi zavargásoknál Kerenszky ama parancsának, hogy a keleti tengeri flottát vigye a pétervári lázadás elnyomására, nem engedelmeskedett.

Stockholm. A helsingforsi lapok a pétervári helyzetet, dacára Kerenszky pillanatnyi győzelmének, továbbra is teljesen homályosnak tekintik. Míg az orosz lapok Kornilov és Kerenszky csapatainak megütközéséről semmit sem irnak, a finn lapok azt írják, hogy hétfőn Pétervárott jól halották a két tüzérség működését. Pétervár különben egy ostromlott város benyomását kelti. A lakosság tovább folytatja a menekülést. Az élelmezési nehézségek tetőpontra hágáltak.

Rotterdam. Péterváron biztosra veszik, hogy úgy Kornilovot, mint Kaledint agyon fogják löni.

Bécs. Az orosz államnak köztársasággá való proklamálása, itteni politikai körökben semmiképpen sem hatott szenzációs eseményképen. A cárizmus bukása után Oroszországot, amugyis most köztársaságot kormányozták.

Lagan. A orosz hadvezérlés határozatát holnap éjjelig tartásánál, hogy azt csapat szállítás miatt rendelték el.

Pétervár. A Távirati Ügynökség jelenti: Vangov tábornok a nyugati arcvonal főparancsnoka napiparancsban közli a katonákkal, hogy az ellenség Rigánál elért sikerektől elkábítva előkészíti a Dvinszk és Pinszk között levő front áttörését. A főparancsnok figyelmezteti a katonákat, ha ez sikerülne, akkor a haza és a forradalommal kivívott szabadság elvesz.

Budapest. Gái Imre ismert újságíró, a Pesti Hirlap fővárosi rovatának vezetője, ma éjjel szívizélhűdés következtében elhunyt.

— Szabadságról. Nagy Ottokár t. b. tanácsnok a katonaiügyosztály vezetője hosszabb szabadságáról visszatérve ma foglalta el hivatalát. Weber Arpád dr. rendőrfogalmazó, aki az ügyosztály ideiglenes vezetője volt, most mint referens elfoglalta a bűnügyi osztálynál hivatalát.

— 5678. Valamennyi szinagógában azért imádkoznak az újév két napján, hogy ez az 5678. év legyen a dicsőséges, a győzelmes béke éve. Az izraeliták főünnepé alkalmával zsufozásig megtették az imaházak sítatos hívőkkel, akiknek soraiban igen sok katona volt látható. Negyedik esztendeje, öveiktől távol, a harcerekéről jövet, a frontokra készülöben ünneplik ök Aradon, mint átmeneti állomáson az újév napját, amely a zsidó vallás szerint a megemlékezés napja. Szomorú és gyászos emlékek hosszú sora vonul el a súlyos megpróbáltatások terhe alatt görnyedő ünneplő közönség szívébe, melyet a megváltásnak, a békének reménye hevít és egyenesít fel.

— Az új időrend. A tizenegy óras új záróra, a háborúnak egyik hasznos nyomorúsága ma este lépett életbe. A kávéházakban ma az izraelita ünnepek alkalmából sokkal élénkebb volt az élet a szokottnál, de feltizenegy óra tájban egymásután hangzottak az asztalok mellett a „fizetek” kiáltások, és háromnegyed tizenegy órakor már oltogatni kezdték a lámpákat. Pár pere múlva a kávéházak kiürültek,

a város hirtelen megelevenedett, az utcákat hangos kacagások, jókedvű beszélgetések zaja verte fel, de az éjjeli élet elevensége nagyon rövid ideig tartott, tiszavirág életű volt. Feltizenketőre szomorú csend borult a városra és az utcák komor sötétségbe burkolódtak. Ilyen volt a második tizenegy órai zárórának első napja. Az új órarend — órarendet tanulunk mint az iskolás fiúk — ma hajnali 3 órakor minden omoció nélkül, az órák visszaigazításával lépett érvénybe. Annyi hasznuk volt belőle az áhomszuszekoknak, hogy egy órával tovább alhattak.

— Hévelyesek bejelentése. A hab, borsó lencse, lóbab, tatárka és takarmányborsó kötelező bejelentése tárgyában kibocsátott hirdetményemre a város közönségének figyelmét újból felhívom azzal, hogy ezen bejelentések a polgármesteri hivatalban kapható úrlapokon termelők és nem termelők által f. hó 20-ig eszközleendő és egyuttal figyelmeztetem, hogy a közigazgatási hatóságnak jogában áll az 1914. évi L. t. c. 2. §-a értelmében a bejelentésre kötelezettek készleteit és raktárait megvizsgálni. Varjassy Lajos, polgármester.

— Birtokosok. Bihari Kálmán és neje eladták a Varjassy Lajos-utca 155. sz. házat 3600 koronáért Szidor Józsefné, Ott Istvánnak. — Porezán Lajos és neje eladták a Munkácsy Mihály-utca 4. sz. házat 58,500 koronáért Grosz Laurának. — Hirschmann Albert eladta a Szt Pál-utca 12. sz. házat 20,000 koronáért

Beer Feodorának. — Özv. Mihajlovits Demeterné eladta a Belváros, Pécskai-ut 1. sz. házat 77,000 koronáért Koch Mór és nejének. — Hrabovszky Jánosné eladta a Báthory István-utca 42. sz. házat 24,000 koronáért Grosz Antal és nejének. — Czákó Lajosné eladta a Borona-utca 6. sz. házat 25,000 koronáért ifj. Kászonya Jánosnak. — Ropp Károly és neje eladták a Trombita-utca 32. sz. házat 14,000 koronáért Mangelus Lipótnak. — Császár Pál és neje eladták az aradi 7969. sz. tjkvben felvett ingatlanukat 14,000 koronáért Cseh Károly és nejének. — Steiner József eladta az Erzsébet királyné-körút 2. sz. házat 205,000 koronáért Engel Mór és nejének. — Hirschfeld Márkus eladta a Csernovics Péter-utca 32. és Szarvas-utca 1. sz. házakat 43,900 koronáért Ilies Milosnak.

— A rokkantaknak. Brunner Béla 10 koronát küldött a rokkant katonáknak. Rendelési helyére juttatja a kiadót.

— Könyv- és zenemű újdonságok Kerpelnél.

— Zsidó ünnepi imakönyvek és szertartási cikkek Pichler Sándor papírkereskedésében. Bohus-palota. 621

— Zongora- és hegedűiskolák és gyakorlatok, legújabb kplék, operettek és operák stb. állandó nagy készlete Kerpelnél.

MOZGOKÉPSZINHÁZ.

(*) Egy glóriás asszony. (Szenzációs premier az Apollóban.) Lindau Pál német írónak van egy szívhöz szóló, megkapó regénye, amelynek hőse egy sokat szenvedett glóriás asszony, aki nem a maga, hanem egy másik asszony bűnéért járja a fájdalmak kálváriáját. Ezt az erős romantikával átírt drámát a kinematográf nem hagyta kihasználatlanul egy bécsi filmgyár feldolgozta s oly remek filmet szcenizált belőle, amelynek gyönyörködésében ritkán van alkalmunk. Nem kevés moztükkökre van építve ez a pompás darab, hanem a legmélyebb emberi érzések és forrongó szenvedélyek a mozgó rugói a fordulat mesészövevénynek. A művészi kiállítás még szebbé és tökéletesebbé teszi a képet, amelyet a legnagyobb sikerrel mutatott be ma este az Apolló-színház. A nagystílusú film még kedden marad műsoron. Az új záróra-rendelet csupán annyi változást hoz az Apolló játékrendjében, hogy az előadások szigorúan különállók és nem folytatóságok. Az első előadás fél 6 órakor, a második negyed 8-kor s a harmadik pontosan 9 órakor kezdődik s fél 11 órakor ér véget.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A Pesti Hazai tőkeemelése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. — A magyar konzervatív tőkekoncentráció vezérintézete, a Pesti Hazai Első Tőkepénztár Egyesület igazgatósága ma határozta, hogy a szeptember 27-re összehívandó rendkívüli közgyűlésnek az alaptőke emelését fogja indítványozni. Ez az elhatározás azért érdekes, mert mintegy irányadó példaként szolgál más intézeteknek is, amelyek vagy a jövőből, vagy pedig a helyzet mérlegelése folytán még nem tudtak a saját terveikre vonatkozóan végső elhatározásra jutni. A tőkeemelést a Pesti Hazai illeti, ez a tőkeemeléssel olyan szükségletét elégíti ki, amely elől nem lehetett kitérnie, ha programszerűen kíván továbbhaladni nagyszabású feladatai útján.

A tőkeemelése a mai 25 millió alaptőkét 2500 darab új részvény kibocsátásával 30 millióra fogja erősíteni, még pedig úgy, hogy elsősorban a régi részvényeseket részesíti az új részvények átengedésének kedvezésében. Ez a határozatot a tőzsde igen kedvezően fogadta s a tegnapi tőzsdén már 18,200 koronáért is szívesen vásárolták a Takarékszövetkezet részvényét. Min-

Az új Magyar Vöröskereszt sorsjegyek

kedvező részletfizetések mellett jegyezhetőek az 5855

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaságnál,

Salacz-utca 6. szám. Telefon 462. Az első részlet befizetése után a tulajdonos már játssza az

egy millió koronás főnyereményre

den öt régi részvényre 14.000 korona befizetéssel egy új részvény esik, egy darab régi részvényre pedig 2800 koronás befizetéssel egy-ötöd új részvény, végül a még forgalomban lévő egynegyed részvényre szóló ideiglenes jogosultsági jegyre pedig egyhuzad új részvényre való ideiglenes jogosultsági jegyet fognak kiadni. A mint látható, a befizetést és annak módosztatát a részvényesek érdekeinek gondos figyelembe vételével állapították meg.

A fentiek értelmében elhatározandó tőkeemelés keresztülvitele után az egyesület saját vagyona a jelentékeny beíró tartalékokat nem számítva a 138 millió koronát meg fogja haladni. Az igazgatóság elhatározására különböző nézőpontok voltak befolyással. A pénzeszközök rendkívüli megnövekedése folytán ugyanis a jövőben nehéz feladat fog a nagy pénzintézetekre hárítani, úgy, hogy saját vagyonuk okvetetlenül összhangba hozandó azzal a nagy teherrel, amely a háború folytán megsaporodott betétek és folyószámla-követelések akadálytalan kifizetésének kötelezettségével járni fog. Az intézetek részéről már most különös gond fordítandó a háború után várható pénzforgalomra, valamint a mezőgazdaság, a kereskedelem és az ipar szükségleteivel kapcsolatos sokszorososan megnagyobbodó hitel igényekre.

— Az erdélyrészi moratórium feloldása. A hivatalos lap vasárnapi száma közli a miniszteriumnak az erdélyrészi moratórium fokozatos megszüntetése tárgyában kiadott rendeletét, amely az erdélyrészi moratóriumot csupán Csik vármegyében, Háromszék vármegye kézdí és kovásznai járásában, valamint Hunyad vármegye petrozsényi járásában tartja fenn december hó 31-ig bezárólag; az eddig moratórium alá esett össze többi tartozásokat ellenben négy egyenlő részletben kell törleszteni.

A szerkesztésért felel:

Stauber József

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Felejthetetlen és forrón szeretett drága jó fiunk

ifju Dobsa Ferencz

aradi máv. tisztviselő

váratlanul történt elhalálása alkalmával minket ért mérhetetlen csapás után nem feledkezhetünk meg azon kötelességről, hogy mindazoknak, kik mély gyászunkban vigasztaló szavakkal, részvétükkel és a ravatalra helyezett koszorúk és csokrok elhelyezése által sajtó szívünk fájdalmát enyhíteni igyekeztek, ez uton legmélyebben érzett hálás köszönetünket kifejezni. Arad, 1917. szeptember hó 17-én.

6342 A gyászoló Dobsa-osalád.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület 1917. évi szeptember hó 27-én d. u. 5 órakor Központi épü. ekeben (IV., Deák Ferenc utca 5.)

rendkívüli közgyűlést

tart.

Tárgyszűrés: 1. Igazgatósági előterjesztés a részvény-tőke felemelése iránt. 2. Igazgatósági javaslat az alapszabályok 4. §-ának módosítása iránt.

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azon figyelmeztetéstől hivatalnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1916. december 31-ig nevére iratott s a rendkívüli közgyűlést megelőző nap d. u. 5 óráig az egyesület főpénztárában még le nem járt azelevényével együtt letételtett.

Budapest, 1917. szeptember 15-én.

Az igazgatóság.

CSAK

RÁDIUM

SŐSBORSZESZT

használjunk test és egészség-ápolásra.

Nagy üveg ára	K. 6.60
Közép üveg ára	K. 3.30
Kis üveg ára	K. 1.20

Gyártja:

A Dunántúli Gazdas. Szeszgyárosok Szeszfinomító Részvénytársasága
Nagykanizsán. 4981

Tisztelettel értesitem Aradváros és Aradmegye n. é. közönségét hogy a Deák Ferenc-utca 29. szám alatt a volt Csizmadia-féle

vendéglőt

(a Balaton-kávéház mellett) megnyitottam. Kiváló konyha. Abonensek elfogadhatnak. Tisztán kezelt italok. Nagyrabecsült pártfogásért esedezik

Löfkovits Rózsika.

Használt csomagoló papir megvételre keresetlik. Bővebbet a kiadóhivatalban. :-:

A szépségápolás titka a felhasznált szappanok helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arkenőzőse. Kis tégely 1.50 kor. Nagy tégely 2.50 k.

Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Szerén Aropora. Lehelet finomsága. Orán-fehér, rózsas és tejszín-ekben. Egy dob. ára 2 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, polya, Lódu bal orgona, piros rózsa, Serail. Üvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél. 184

Rozsnyay Mátyás gyógy-szerteráiban Arad, Szabadság-té-

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo“ folyadék és „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.

Peppo hintőpor . . . . . 1 kor. — fill.

Katonáknak Szőrvesztő-

fontos tudni, hogy

ruhájuk

kiirtására legjobb szer a PETRIS folyadék, ára 2 kor. HADAR hintőpor, ára 2 kor.

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlanságot, aró, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ára utasítással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerteráiban

Arad, Andrássy-ut 23. szám.

Cognac:

Keglevich,
Dékány,
Marty,
Adriatika gyártmány,
valamint

likőr, rum-

és valódi erdei

Málna-szörp

palackokban beszerezhető nagyban és kicsinyben 2054

Weiszberger Samuel

utódánál

Körösvölgyi Pálinkakaraktár

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Házeladások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalom. Az ország minden részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérlések. Ajánlatokat, megbízásokat kér

Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.

Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 2339

Matteino-féle

patkány- és egérintés

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintéshez ajánlok patkány- és egérintősz-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintőszere, csak patkányt és egert öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintősz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 12 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 20 K.

„Matteino”

vegyszeri laboratórium

Arad, Boros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10-45. 501

23533-1917.

HIRDETMÉNY.

A városi árvaházban egy felügyelőnk alkalmazása vált szükségessé, aki a városi árvák felett a felügyeletet gyakorolja.

Ezen állásra művelt, kifogástalan életű magános nők pályázhatnak. Az állás tiszteletdíja a következő: havi 60 korona fizetés, lakás, fűtés, világítás és ételmezés.

A teendőkre vonatkozó részletes felvilágosítást az árvaház igazgatója adja meg. Az állás i. é. október hó 1-én lesz elfoglalandó.

A kérvények f. hó 26-án déli 12 óráig Arad szab. kir. város polgármesteri hivatalánál nyújtandók be.

Arad, 1917. évi szeptember 15.

A városi tanács.

Bükkfahordók

káposzta, gyümölcsiz,
zsír stb. részére. :-

5 kg. gyümölcsládikák

állványok

szőlő és gyümölcs el-
tartásához, legolcsóbb
napi áron ajánl: 5568

Munk R. és Trea,

faárugyára Karánsobes.

BORT

urasági tételekben

veszek

minden mennyiséget, lehetőleg
kölesön hordó és pince kivántatik.

Pollák Zsigmond

bornagykereskedő 6265

Debreczen. Telefon 4-41. szám.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

akt 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesíttem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtőtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelom betegeimet, foghúzás teljes érzéstelenítéssel (fogasztás utján) Aranyhidak, aranykoronák, miadennapi kausok fogazatok, szájpapácsok nélkül és legkamarával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), mészalkat díj-szabás mellett készíttetnek. Belső párufogását kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta**, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8-12-ig, u. u. 2-7-ig. Vidékiek 24 órán belüli kielégítésnek. 401

Keresünk

pankoti iparvasutunkhoz azonnali
belépésre szakértő, józan, hadmentes

pályafőlvizgyázót.

Ajánlkozók:

Jószágigazgatóságához Pankota,
forduljanak. 6347

Lóárverési hirdetemény.

A békéscsabai lókorházban erdő- és mezőgazdasági célokra alkalmas lovak árverése **1917. szeptember hó 23-án** lesz megtartva. Az árverés **reggel 7 órakor** kezdődik.

Vásárolni csakis az illetékes főszolgabíró által kiállított igazolványokkal lehet.

6346

A parancsnokság.

A Magyar királyi belügyminiszterium és a magyar kir. kereskedelmi miniszterium által engedélyezett, valódi **HERSKOVITS-féle citromizból készült**

CITROMIZ PÓTLÓ,

mely teljesen pótolja a most amugy is behozatal hiányában drága citromot. Kellemes ize és jószágánál fogva felülmúlja az eddig forgalomba hozott összes citrompótlókat. Egy kellemes ízű limonádéhoz egy kávés kanál, egy teához pedig 30 csepp elegendő. **Herskovits-féle citrom-pótló** kapható az összes elsőrangú fűszer- és csemegekereskedésekben. Egy kis üveg ára 1.70 korona, 1 nagy üveg ára 2.40 korona. **Visszont-élárusítóknak nagy árengedmény. Képviselőt:**

Heim Demokos-utca 3.

Főraktár: Arad, Deák Ferenc-u., Földes gyógyszerertárral szemben. Ügyeljünk a Herskovits névre. 6197

Viszketegséget,

szömör, ruh leggyorsabban
elmulasztja a Dr. Flesch-féle
eredeti

„BARNA ZSIR”

Nincsen szaga, nem piszkít. Min-
dig eredeti pocésétes Dr. Flesch-
félet kérjünk. Próbá tégely 1.60 k.,
nagy tégely 8.—k. Családi tégely
9.—k. Kapható Aradon, Hajós Ar-
pád gyógyszerertárában, Andrassy-
tér 22. 7151

A kisjenői kir. Járásbíróságnak.

2641-1917. szám.

HIRDETMÉNY.

A kisjenői kir. Járásbíróság közhírré teszi, hogy állítólag elveszték a következő okiratok: 2 db. 6 koronás bélyeggel ellátott és darabonként 4500-4500 korona értékig szóló, továbbá 1 darab 1 K. 60 f. bélyegű és 1200 korona értékig szóló kitöltetlen váltók, melyeken elfogadó gyanánt Dragán Pask szerepel, a két 6 koronás bélyegű váltókon kibocsájtó és első forgató Dragán György, további forgatók Kladván Péter és Morár Szavéta szerepelnek; az 1 korona 60 filléres váltón Lázár Tódor kibocsájtó és első forgató, további forgató Kladván Péter és Morár Szavéta szerepel. Ezen váltók sem összeggel, sem kelettel, sem lejáráttal, sem más kényeges kellekkel a fenti aláírásokkal kívül ciliátva nincsenek.

Ezen okiratoknak a megsemmisítése iránt az eljárást Dragán Pask nadabi lakos kérelmére folyamathoz tette. Emélt fogva felhívja az említett okiratok birtokosait, vagy birtokosait, hogy a jelen hirdeteménynek a Budapesti Közlönyben történt harmadszori beiktatását követő naptól számított 1 év alatt az okiratokat a bíróságnál mutassák be, mert ellenkező esetben a bíróság azokat a jelzett határidő letelte után a folyamodó újabb kérelmére semmisknek fogja nyilvánítani.

Kisjenő, 1917. szept. hó 12.

Nyisztor,
6341 Járásbíró.

21460-1917. kh.

HIRDETMÉNY.

Közhírré teszem, hogy Aradon 1917. évi augusztus hó 26. napján felfogott egy drb. szürke, piros, feje fehér papagáj, mint gazdátlan jószág folyó évi szeptember hó 18-án d. e. 10 órakor a Tököltyéri majorság piacon tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzért eladatni fog.

Arad, 1917. szeptember hó 15.

Green, főkapitány.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Apró hirdetések.

Mérváló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját tavak szerint számítjuk.
 Minden szó hirdetési ára 10 fillér. Vastagabb betűkkel 20 fillér.
 A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelölni.
 A legkisebb hirdetés ára 1.20 korona.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.
 A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Memento Mori“
 Levelük van. 6332
 Fintal, ...
 uriaszony, komoly, keresetlen urisember állandó barátságát keresi. Levelet a kiadóba „Megértes“ jellegű sári a lapban jelenik. 6259

Alkalmazást keres.

Dívaton női ruhák készítését jutányosan elvállalom, kármal is. Nyitrai Erzsébet, Kapa-utca 34. 6336
 Intelligens nő
 házi leány, házi-etetői állást keres magános urhoz pusztára. Cim a kiadóhivatalban. 6335
 Főkezelő,
 nő, územben levő kenyérsütődét keres berneh venni, ahol átsütés is van, esetleg üzletvezetőnek is menne. Litoszky Lajos, Kristály, Hunyadm. 6344

Végzett fogtechnikus
 előkészítő laboratóriumban állást keres. Cim a kiadóban. 6178

Intelligens kemény nő
 pénztárnoknői, vagy hasonló állást keres. Cim a kiadóban. 6280

Jobb urinő
 házfőtőnek ajánlkozok, ki a külső és belső háztartás minden ágában járatos. Cim: N. E. Kiszomoor, Makói ut. 614. szám. 6286

Intelligens deutesches Fräulein
 wünscht zu Kindern bei guter Familie Stellung. Herrin Mendasch b. Öry Beláné Barza u. p. Borossébes. 6306

Alkalmazást nyer.

Vas-fűszeres segédet
 keres okt. 1-re teljes ellátással. Weisz János, Maros-lye. 6340

Erdei munkások
 járatos munkafelügyelő, azonnali belépésre kerestetik. Aradi- és csanádi egyesült vasutak Maganüzeméi, Arad, József főherceg-ut 22. 7000

Jelzőközi munkások
 magas fizetéssel és egy mindenes beláronóit alkalmazok. Fülöp vendég. ús, Deák Ferenc-utca 40a. szám. 6355

Ugyas,
 szorgalmas takarító kerestetik a Hungária kávéházba. Jelentkezés d. e. 10-12-ig. 6315

Házilány,
 ügyes, megbízható és két mindenes, azonnali belépésre a „Hungária“ kávéházban kerestetnek. 6315

Keresők
 vidéki jobb vegyesaru áru részére egy tisztességes leányt, esetleg fut tanúlának 3 évre, teljes ellátás mellett. Román nyelv tudása kívánatik. Bővebbet Keppch Zsigmond (Neuman-palota.) 6223

Lakást keres.

3 vagy 3 szoba,
 utcai, butorozva, fürdőszobával a belvárosban, hosszabb időre kerestetik. Ajánlatokat a kiadóba kerem. 6337

6-7 szobás lakást
 keresek november 1-re. Cimét a kiadóba kerem. 6247

Vétel és eladás.

Kitűnő hangu,
 nagyon jó karban levő Ehrbar-szögona eladó. Keresek megvételre jó karban levő pianót. Kienitz János, Nagykopáncs, u. p. Tótkomló. 6343

Boroshordók
 eladók Gr. Leiningen-utca 10. szám alatt Veres Imréné. 6333

Kézi-kocsi mindenféle alkalmas eladó.
 Csiky Gergely-utca 16. sz. 6339

Szalamberendezés, szőnyeg
 kéz alatt, megvételre kerestetik. Ajánlatokat a kiadóba kerem. 6338

Aki ellenőrző pénztárát
 eladni óhajtja, forduljon saját érdekében közvetlenül a gyarhoz. A pénztár értékéről bármikor éjmen esen felvilágosítással szolgál: a National Registrar Kassen Gesellschaft m. b. H. Wien, VII., Sie entfernungs-c 81. 7249

18 kor. 10 sz. anyag
 10 koronáért beváltom. Brandes ékszerész József főherceg-ut 12., a Lutheránus templom mellett. 6217

Baromfi-ész
 elleni szer „Tikín“ kapható egyedül Vajdits gyógyszer-tárban, Felső-ter. Ké. lve. 100 kor., nagy üveg 3-50 kor 6247

Értékek
 tankönyvek, táskák, író- és rajzeszközök, a legelőnyösebben szerelhetők h. Deák Béla könyv- és papirkereskedésben, Forray-utca, Gr. Nádasy-palota 4421

Veszek
 uraktól levett férfi ruhát, valamint mindenféle egyenruhát a legmagasabb árban. Vidékre is elmegyek. Bieier Ignác, Boczkó-utca 1. 761

12-korónát
 fizetek egy gram legfinomabb aranyért. Zalogcédulákat a legmagasabb áron veszek. Brandes órák- és ékszerész, József főherceg-ut 12. szám. (Lutheránus templom mellett.) 5513

Zs. gora eladó.
 III-ás-utca 54. szám. 6334

Egy nagy üzemeltető egyenruhánál
 2 1/2 lörds motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Ponny ló,
 fiatal, fekete, hibátlan, eladó. Cim a kiadóban. 6325

Használt ótom
 megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Nagymennyiségű
 új és használt dézsa, különböző nagyságban kapható Pollák József fűszerüzem-kereskedés-ben. 6224

Eredeti magánjárók
 10-12 lörds, megvételre keresek. Cim a kiadóhivatalban. 6202

Darálók
 kőzi és erőhajtásra készleten. Kovács Soma és Társa Arad, 6290

Dobozok,
 papondeklí és vésző kosarak, eladók, ugyanott tanuló leány fizetéssel felvétetik. Jánosi Károly, Zrínyi-utca, virágkereskedés. 6317

Tögy- és ezer-makkt
 területeket bérből veszek, esetleg felzetett makktot bármily kis és nagy mennyiségben veszek. Ajánlatokat kerem. Góldis Kornél, Nadab. 5641

14 karátos aranyat
 5.-kor-ért bevált Brandes ékszerész, József főherceg-ut 12., Lutheránus templom mellett. 6085

Tankönyvek és íróeszközök
 legelőnyösebben bevásárlási forrása Minerva Könyves I. és Társa, Arad, Dobó utca 1. (Ferenc-téri polgári főiskola mellett.) 5805

Cognacok sivegekét
 veszek, darabját 70 fillérért. Epstein Simon, Boros Béni-ter 11. 6176

16 karátos aranyat
 9 koronáért beváltom. Brandes ékszerész József főherceg-ut 12. sz. Lutheránus templom mellett. 6183

Ingatlan.

Feljavom figyelmét,
 kik tőkéjüket biztonság és jövedelmükön elhelyezni óhajtják, hogy a belső országban két utcára és egy tőrré néző, nagy értékű építkezésrel kecskénytelő ketemmelő bérház, 12 lakással és két szobával, tölgyvel és kővel épült. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6267

Eladó
 Bokszeg határban 20 kishold, szőlőnek kiválóan alkalmas szántóföld, rajta levő épületekkel együtt. Bővebbet Mészáros Jánosnál Borosjánón. 6350

Belvárosban,
 szép nagy telek, régi kis házzal, eladó. Cim a kiadóban. 6332

Rad-óví
 és Kovács közlő közel a hegyesvilágoshoz levő 144 holdas prima birtok az összes hozzátartozó elrendű épületekkel és adó. Tudósítások a tulajdononál. Tamás János Világos. 6346

Határ-úcs
 16. számú sarokház eladó. Bővebbet Kálvay J. utca 5. 6334

A Bistrizky-léle szabós
 12 kat. hold, terméshely, nagyszemű hordóval, építetekkel kérésesen eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6243

A belváros
 igen értékes, szép helyen, két utcára nyitló, 50 méter hosszú, 161 jövedelmű sarokház 5 szobával, tölgyvel és kővel épült. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6181

Szép daug-terhez
 közel egy emeletes modern bérház, futányos eladó. Cim a kiadóban. 5004

Eladó
 Határ-úcs 9. számú ház, egy két szobás, két csayzobas utcal, két egyzobás udvarival, összesen jövedelmű 2400 koronát, ös-zekeléség lemege 700 korona, maras 1700 kor. Haza jövés-tem. Vesszár 32 000 kor., a tőke üztesz 5 1/2 % o. jövedelmű. Értekezni Lázár Sebő, nagyszinger utca 5. 6358

Aszálomás
 közelben egy bérház, nagy kerttel eladó. Bővebbet Lőrész utca 4. sz. 6351

Eladó ház,
 Guxella-utca 3. sz. emeletes bérház, 10 évig adómentes, szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott. 6140

Eladó
 Urban Ivan u. 38. számú sarokház. Bővebb felvilágosítás ugyanott. 6001

Urban Ivan-utca 59. szám
 ház fizethetőséggel szabad kézből eladó. Bővebbet Varjassy Lajos-utca 56. 6287

Felső-út László-úcs
 8 számú ház, a va-utcz közlő eladó. Bővebbet Szent Pé-utca 14. 6295

Eladó
 halálózás folytán, legjobb helyen, kitűnő karban evő 3-3 holdas szőlő kőnek, természetes vagy annál is. Uyszintén egy kemény urház a panotai ócsán s első emelettől földel. Bővebbet Pankórád Sebők Istvan urnál, vagy Sebők János urnál, radon, Velts r Já os utca 2. 614

Eladó
 Aradmegye, Kisjeno határban egyszázhatvanöt hold szántóföld, a rajta levő épületekkel. Bővebbet Amant Antal kereskedő hők. 6229

Ingatlan
 vasút közelében, vagy Radnai-úcs ipar telep részére venni. Ajánlatokat kiadóba „Bicnyös“ elige alatt kerem. 6289

Oktatás.

Zongoráknak elvállal
 Klein Sándor, Lápót-utca 3. sz. 6349

Gyermek
 hat hét alatt megtanulható. Jelentkezés 2-4 ig Purgly Lajosné-ú. 180. 6230

Különféle.

Tárat
 keresek 15-20,000 koronával aktuális tálmányom kihasználásához. Ajánlatok „Veszteség kizárva“ jellege alatt a kiadóhivatalba keretnek. 6302

Apróhirdetések
 az „Aradi Közlöny“ részére felvételnek a Messenger-boy redóban, Deák Ferenc- u., Barua Béla hirdetési és hírlaprodájában Zrínyi- u. és a Kossuth-utca papírüzletben.

Gyógyászat.

Héts Vasas elnevezés.
 Súlyeren szor vérszegénység, sápkór, szedülés, a vérszegénységű eredő ideg bajok, étvágytalanság, gyomorbetegség, láz, általános gyengeség ellen. Paratia. vérképző és vérjavító biztos óvzer ma áriánus fertőzések-és minden infekcióba eredő meg- betegedés ellen ugy fejnőtetnek, mint gyermekeknek. Ára 5- sor. Héts gyógyszertár, Földes gyógyszertár. 14

A drága Vanilin
 teljesen pótolja a pompás zamat Vanilin, egy zacskó ára 14 fillér. Csakrázoknak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Földes gyógyszertár, Héts gyógyszertár. 12

Ruh és vizketegő
 elleni feher kendőcs kapható egyedü Ferenc-teri Vajdits-gyógyszertárban. Kis togegy 2 korona, nagy togegy 3 korona 50 fillér. 6171

17767—1917.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. Miniszteriumnak az erősáramú villamosvezetékek bejelentéséről, valamint a vezetékek forgalombantizálásának és felhasználásának korlátozásáról szóló 1812—1917. H. M. sz. kormányrendeletet a következőkben tészen közhírré:

A m. kir. miniszteriumnak 1916 évi december hó 28-ik napján kelt 427—1917. M. L. számú rendelete szerint bejelentés alá eső villamosvezetékek és szerelvények bejelentésének határideje 1917. évi július hó 31. napjáig meghosszabbítottatik.

A bejelentés eredeti határidejének 4240—1916. M. E. sz. rendelet 3. szakaszának 2. bekezdése) elmulasztása miatt nincs helye büntető eljárásnak, ha a bejelentésre kötelezett fél ennek a kötelezettségének az előző bekezdése szerinti meghosszabbított határidőben eleget tesz.

A jelen rendelet végrehajtásának ellenőrzésére külön ellenőrző közegek alkalmazhatók.

Aki a jelen rendelet 2. paragrafusára szerint zár alá helyezett tárgyakat e jelen rendelet ellenére elidegeníti, a hatósági ellenőrzés meghúsitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettetik.

Arad, 1917. augusztus hó 20.
 Green, főkapitány.